Cabala fariseilor

(MOLIERE)

Rien ne manque a sa gloire, Îl manquait à la notre.

— Gloriei lui nu-i lipseşte nimic, / El îi lipsea gloriei noastre (fr.).

Personajele:

Actul întâi

JEAN-BAPTISTE POQUELIN DE MOLIERE – celebru dramaturg şi autor

MADELEINE BEJART)

ARMANDE BEJART DE MOLIERE >actriţe

MARIETTE RIVALE *I*

CHARLES VARLET DE LAGRANGE – actor, poreclit?" Registrul".

ZACHARIE MOIRRON – celebru june-prim

PHILIBERT DU CROISY – actor

JEAN-JACQUES BOUTON – mucarnic în teatru şi valetul l-ai Molière

LUDOVIC CEL MARE – regele Franţei

MARCHIZUL d'ORSIGNY – spadasin, poreclit „Chiorule, fă-ţi rugăciunea".

MARCHIZUL DE CHARRON – arhiepiscopul oraşului Paris

MARCHIZUL DE LESSAC – jucător de cărţi

CIZMARUL CEL DREPT – bufonul regelui

ŞARLATANUL CU CLAVECINUL

NECUNOSCUTA CU MASCA

PĂRINTELE BARTOLOMEU – predicator ambulant

FRATELE PUTERE → ..."...

FRATELE DEVOTAMENT *i* – membri al Cabalel Sfintei Scripturi

RENEE – foarte bătrâna dădacă a lui Molière SUFLEORUL CĂLUGĂRIŢA

MEMBRII CABALEI SFINTEI SCRIPTURI purtind măşti şi pelerine negre. CURTENI, MUŞCHETARI ŞI ALŢII

Acţiunea se petrece la Paris, pe vremea lui Ludovic al XIV-lea.

În spatele cortinei – o cascadă de râs înăbuşit; rid mii de oameni. Se deschide cortina. Scena reprezintă Teatrul J>alais-Royal. Cortină grea. Un afiş verde cu ornamente şi blazoane. Pe afiş, cu litere mari: „Comedianţii Alteţei Sale..." şi mai multe cuvinte cu litere mici. O oglindă, fotolii, costume. În faţa draperiei care desparte două cabine, un clavecin

uriaş. În cea de-a doua cabină un crucifix destul de mare. În *faţa lui, o candelă aprinsă. În prima cabină, la stânga, o uşă, foarte multe luminări de seu (se vede că nu s-a făcut economie de lumină). În a doua cabină, pe masă, doar un felinar cu sticla colorată. Se simte că un eveniment ieşit din comun, emoţia şi neliniştea şi-au pus pecetea pe absolut totul, pe lucruri şi pe oameni (în afară de Lagrange)*. Lagrange, *care nu joacă în acest spectacol, stă în cabină cufundat în meditaţie. Este îmbrăcat într-o pelerină neagră. E tânăr, frumos şi impozant. Felinarul aruncă pe faţa lui o lumină misterioasă*.

În prima cabină, Bouton, *cu spatele la noi, s-a lipit de crăpătura cortinei. Chiar şi numai după spinarea lui se vede că priveliştea îi trezeşte un sentiment de curiozitate avidă. Mutra* Şarlatanului *apare în uşă. Şarlatanul îşi duce mâna pâlnie la ureche. Ascultă. Se aud hohote de râs, apoi o ultimă cascadă. Bouton trage de nişte sfori şi sunetele dispar. Peste o secundă, din deschizătura cortinei apare* Molière *şi coboară în fugă treptele spre cabină. Şarlatanul dispare discret. Molière poartă pe cap o perucă exagerată şi un coif grotesc. Ţine în mână un paloş. Molière este machiat în Sganarelle: un nas vânăt cu un neg mare pe el. E caraghios. Ţine mâna stângă la piept ca un om care suferă de inimă. Machiajul i se prelinge pe faţă*.

MOLIERE (*îşi azvârle coiful, răsuflând din greu*): Apă! BOUTON îndată! (îi *întinde un pahar*.)

MOLIERE Uf! (*Bea, ascultă ce se petrece în sală. Are o privire speriată*.)

Uşa se deschide brusc şi intră *în* fugă Dn G r o is y, *machiat în Polichinelle, cu ochii ieşiţi din orbite*.

DU GROISY Regele aplaudă! (*Dispare*.) SUFLERUL (*în deschizătura cortinei*): Regele aplaudă! MOLIERE (*către Bouton*): Un prosop! (*Se şterge pe frunte, este foarte emoţionat*.)

MADELEINE (*machiată, apare în deschizătura cortinei*): Hai, repede! Regele aplaudă!

MOLIERE (*foarte emoţionat*): Da, aud, aud. Îndată. (Lângă *cortină, îşi face semnul crucii*.) Sfântă Fecioară! Sfântă Fecioară! (*Către Bouton*.) Descoperă toată scena.

Bouton trage mai tntii cortina care desparte scena de noi, apoi cortina enormă care desparte scena de sală. Şi iată scena, doar ea, înfăţişându-se din profil. Mai sus cu un nivel decât cabinele, goală. În *lustre strălucesc luminări de ceară. Sala nu se vede, vedem doar o lojă*

aurită lângă rampă, dar şi aceasta e goală. Se simte numai albastrul misterios, plin de încordare, al sălii cufundate în semiîntuneric.

Faţa Şarlatanului *răsare brusc în uşă. Molière se urcă pe scenă astfel, încât îl vedem din profil. Furişându-se parcă, înaintează cu paşi de pisică spre rampă. Se înclină, mătură pardoseala cu penele de la pălărie. La apariţia lui, cineva din sală, pe care nu-l vedem, începe să aplaude, urmat imediat de izbucnirea unor aplauze furtunoase. Apoi – linişte.*

MOLIBRE Majestatea… voastră… Majestatea voastră… Prealuminate suveran… (*Primele cuvinte le pronunţă bâlbâindu-se puţin – în viaţa de toate zilele e uşor bâlbâit, dar, apoi, începe să vorbească fluent şi se vede clar că pe scenă este neîntrecut. Bogăţia intonaţiilor, a gesturilor, a expresiilor lui e inepuizabilă. Zâmbetul lui e molipsitor.*) Comedianţii trupei Alteţei Sale, prea devotatele şi prea supusele dumneavoastră slugi, m-au împuternicit să vă mulţumesc pentru nemaiauzita cinste pe care ne-aţi făcut-o păşind în teatrul nostru… Şi iată sire… că eu nu reuşesc să vă spun nimic.

Un râs uşor izbucneşte în sală, apoi se stinge.

O, Thalie, o muză şugubeaţă, Mă strigi seară de seară şi-mi dai ghes Sub lustre *la Palais-Royal, în faţă, la Sganarelle peruca să mi-o-ndes… Fac plecăciuni spre ranguri şi mai jos – E musai! Plata-i treizeci de parale.*

— *Ca să petreacă, sire,* Parisul *cu folos* (Pauză.) *îndrug ba vrute, ba nevrute, vorbe goale.*

Prin sală trece un hohot de râs.

Dar azi, o, muză a comediei, ajutor!

Hai, vino să mi-l dai în graba mare!

Uşor să fie, credeţi că-i uşor

Să-l faci să râdă chiar pe-al Franţei *Soare?…*

În sală răsună aplauze.

Ce cap! auzi ce-a născocit? Soare!…

(*cu invidie*): Când le-a compus?

(*mândru*): Nicicând. A improvizat.

Să fie cu putinţă?

Pentru tine nu.

(*schimbă brusc intonaţia*):

Porţi pentru noi povara regească-atât de grea Fu sunt comediantul şi rolul e minor. Dar sunt celebru pentru că joc în vremea ta O Ludovic!…

Cel Mare!...

(ridică vocea) Al *Franței*!!!

(strigă) *Domnitor*!!!... (*Aruncă pălăria în aer.*)

În sală se petrece ceva de neînchipuit. Urale: Trăiască Regele! *Flacăra lumânărilor tremură, gata să se stingă. Bouton și Șarlatanul își flutură pălăriile, dar cuvintele lor nu se aud. Prin urletul sălii străbat semnalele sacadate ale trompetelor gărzii. Lagrange și-a scos pălăria și stă nemișcat* lângă *felinarul lui. Ovațiile încetează și se lasă liniștea*...

VOCEA LUI LUDOVIC (*din albastrul sălii*): Mulțumesc, domnule de Molière!

BOUTON ȘARLATANUL

BOUTON ȘARLATANUL

BOUTON MOLIERE

VOCEA LUI

MOLIERE

MOLIERE

BOUTON

MOLIERE

BOUTON

MOLIERE Prea supușii dumneavoastră slujitori vă roagă să mai priviți și un intermezzo comic, doar dacă nu v-am plictisit. LUDOVIC

O, cu plăcere, domnule de Molière! (*strigă*): Cortina!

Cortina principală ascunde sala și, de după cortină, începe numaidecât muzica. Bouton închide și cortina care ne desparte de scenă și dispare. Fața Șarlatanului dispare și ea.

(*apare în cabină, mormăind*): L-am cumpărat!...

11 omor și-l spintec!

Pe cine vrea să spintece în ceasul triumfului?

(*îi pune mâna-n gât*): Pe tine!

(*strigă*): Sunt sugrumat la marele spectacol regal!

Lagrange se mișcă lângă felinarul lui, dar încremenește din nou. Auzind țipetele, vin în fugă Madeleine *și* Rivale *aproape țoală – tocmai se schimba. Amândouă actrițele îl apucă pe Molière de pantaloni și îl trag de lângă Bouton. Molière dă din picioare ca un cal nărăvaș, încercând să le lovească. În sfârșit, reușesc să-l desprindă de Bouton, împreună cu o bucată din haina acestuia, și îl răstoarnă într-un fotoliu.*

MADELEINE Ai căpiat? Se aude în sală! MOLIERE Lăsați-mă! RIVALE Domnule Molière! (*îi astupă gura.*)

Ş ar 1 a t a nu 1 îşi *vâră uluit capul pe uşă*.

BOUTON (*se uitâân oglindă, îşi pipăie haina ruptă*): Lucrat rapid şi temeinic. (*Lui Molière*.) Ce s-a întâmplat?

MOLIERE Nemernicul ăsta… Nu înţeleg de ce-l ţin pe acest călău lângă mine. Am jucat de patruzeci de ori şi totul a mers ca pe roate, iar în prezenţa regelui lumânarea se apleacă în lustră şi ceara curge pe parchet.

BOUTON Maestre, dumneavoastră personal aţi atins luminarea cu paloşul când aţi făcut figurile acelea caraghioase.

MOLIERE Minţi, trântore!

Lagrange îşi pune capul pe mâini şi plânge încet.

RIVALE Are dreptate. Aţi atins luminarea cu spada. MOLIERE în sală se râde… Regele e uimit…

BOUTON MOLIERE

BOUTON MOLIERE

RIVALE DU CROISY

MADELEINE

MOLIERE

BOUTON

MOLIERE BOUTON

MOLIERE BOUTON

MOLIERE BOUTON

MOLIERE BOUTON

MOLIERE

ŞARLATANUL MOLIERE

Regele este cel mai binecrescut om din Franţa.

N-a observat nicio luminare.

Deci zici că eu am atins-o? Da, eu? Hm… în cazul ăsta de ce-am ţipat la tine?

N-aş putea să vă spun, domnule.

Mi se pare că ţi-am rupt şi haina.

Bouton râde crispat.

Doamne, cum arăt! (*Apucă o haină, se acoperă cu ea şi iese în fugă*.)

(*apare în deschizătura cortinei cu un felinar în mână*): Doamna Bejart, în scenă, în scenă, în scenă… (*Dispare*.) Alerg! (*Iese în fugă*.) (*Lui Bouton*): Ia haina asta. Vă mulţumesc. (*îşi scoate haina şi pantalonii şi îşi trage repede o pereche de pantaloni cu dantelă de-ai lui Molière*.)

Ei… Ei… Ei… De ce şi pantalonii? Maestre, cred că vă daţi şi dumneavoastră seama că ar fi culmea prostiei să îmbraci o haină atât de splendidă peste aceşti pantaloni infecţi. Binevoiţi a vă uita: pantalonii ăştia sunt o ruşine. (*îşi pune haina*.) Maestre, în buzunar am descoperit două monezi de argint cu o valoare neînsemnată. Cum ordonaţi să procedez? Da, chiar! Consider, pungaşule, că cel mai înţelept ar fi să le depui la muzeu. (*îşi reface machiajul*.) Asta e şi părerea mea. Am să le depun. (*Ascunde monezile*.) Ei, atunci eu mă duc să curăţ luminările de mucuri. (*Se înarmează cu un cleşte de luminări*.)

Rog a nu se holba la rege de pe scenă. Cu mine vorbiţi, maestre? Sunt o persoană binecrescută, fiind franţuz de origine. Franţuz de origine şi imbecil de profesie. Iar dumneavoastră – mare artist de profesie şi bădăran din fire. (*Dispare*.) Oi fi săvârşit eu vreun păcat de mi l-a trimis Dumnezeu pe ăsta. la Limoges. Domnule director! Domnule director! Ah, da. Mai eşti şi dumneata… Uite ce-i, domnule, scamatoria dumitale este… iartă-mi sinceritatea, de mâna a doua. Dar publicului de la parter o să-i placă. Te las s-o faci în antract, timp de o săptămână. Dar, ia zi, cum procedezi? ŞARLATANUL Secret, domnule director.

MOLIERE Las că aflu eu. Ia câteva acorduri, dar încetişor.

Şarlatanul, surâzând misterios, se apropie de clavecin, se aşază pe un taburet, la o oarecare distantă de clape, face în aer câteva mişcări de parcă ar cânta. Clapele clavecinului se mişcă rând perând, clavecinul cântă suav.

Drace! (*Se repede la clavecin încercând să apuce nişte aţe nevăzute*.)

Şarlatanul suride *misterios*.

Bine. Poftim avansul. Trebuie să fie un arc pe undeva, nu-i aşa?

Clavecinul rămâne peste noapte în teatru? Bineînţeles. Doar n-ai să-l cari acasă.

Şarlatanul face *o plecăciune şi iese*.

(*Apare pentru o clipă, ţinând în mâini un felinar şi o carte*.) Domnul de Molière! (*Dispare*.) Da. (*Dispare şi, imediat după aceasta, se aude o cascadă de râs*.)

Perdeaua care dă în cabina *cu felinarul verde se trage într-o parte şi apare* Armande. *Chipul ei este fermecător şi aminteşte de Aladeleine*. *Are în jur de şaptesprezece ani*.

Vrea să se strecoare pe lângă *Lagrange*.

LAGRANGE Stai!

ARMANDE A, dumneata erai, dragă Registru. De ce te-ai ascuns aici ca un şoarece? Eu... m-am uitat la rege. Dar acum mă grăbesc.

LAGRANGE Ai timp destul. El e pe scenă. De ce-mi spui Registru? Poate mie nu-mi place porecla asta. ARMANDE Dragă domnule Lagrange, toată trupa te stimează. Pe dumneata şi cronica dumitale. Dar dacă doreşti nu-ţi mai spun aşa. LAGRANGE Te-am aşteptat.

ARMANDE De ce? LAGRANGE Astăzi suntem în şaptesprezece şi, iată, am făcut o cruce neagră în registru.

ARMANDE S-a întâmplat ceva? A murit cineva din trupă?

LAGRANGE Am însemnat o seară neagră şi rea. Renunţă la el.

ARMANDE Domnule Lagrange, cine ţi-a dat dreptul să te amesteci în viaţa mea?

ŞARLATANUL MOLIERE

DU CROISY MOLIERE

LAGRANGE Sunt cuvinte rele. Te implor, nu te mărita cu elf ARMANDE A, eşti îndrăgostit de mine?

Dincolo de cortină se aude, înăbuşit, muzica.

LAGRANGE Nu. Nu-mi placi. ARMANDE Lasă-mă să trec, domnule.

LAGRANGE Nu. Dumneata nu ai dreptul să te măriţi cu el, eşti atât de tânără! Apelez la sentimentele dumitale cele mai frumoase! ARMANDE Toţi au înnebunit în trupa asta, pe cuvântul meu!

Dumneata ce treabă ai?

LAGRANGE Nu pot să-ţi spun, dar este un mare păcat. ARMANDE A, bârfa despre soră-mea? Am auzit. Aiureli! Şi chiar dacă între ei o fi fost vreo idilă, ce mă interesează pe mine?! (*încearcă să-l dea la o parte pe Lagrange şi să treacă*.) LAGRANGE Stai! Renunţă la el. Nu? Atunci te străpung cu spada. (*Scoate spada*.) ARMANDE Ucigaş nebun! Eu... LAGRANGE Ce te mână spre nenorocire? Doar nu-l iubeşti.

Eşti un copil, iar el... ARMANDE Ba nu. îl iubesc. LAGRANGE Renunţă. ARMANDE Registre, nu pot. Trăiesc cu el şi... (*îişopteşte ceva.*

la ureche.)

LAGRANGE (*Vira spada în teacă*): Du-te, nu te mai reţin. ARMANDE (*trecând*): Eşti un apucat. Ai să-mi rămâi odios pentru că m-ai ameninţat.

LAGRANGE (*emoţionat*): Iartă-mă, am vrut să te salvez. Iertare. (*Se înfăşoară în pelerină şi pleacă luându-şi felinarul*.)

ARMANDE (*în cabina lui Molière*): Monstruos, monstruos!... MOLIfiRE (*apare*): Ah!...

ARMANDE Maestre, toţi sunt porniţi împotriva mea. MOLIERE (*o îmbrăţişează şi în aceeaşi clipă apare Bouton*): Ah, fir-ar să fie! (*Lui Bouton*.) Ştii ceva: ia du-te tu şi controlează luminările de la parter. BOUTON De acolo vin. MOLIERE Atunci, uite ce-i: du-te la bufetieră şi adu-mi o carafă de vin.

BOUTON Am şi adus-o. Priviţi!

MOLIERE (*încet*): Atunci, ştii ce: du-te pur şi simplu la toţi dracii, unde vrei.

BOUTON Cu asta trebuia să începeţi. (*Se duce*.) E-he-he... (*Din uşă*.) Maestre, nu vă supăraţi, câţi ani aveţi? MOLIERE Ce-nseamnă asta!?

BOUTON M-au întrebat cavaleriştii din gardă. MOLIERE Ieşi afară!

Bouton pleacă.

MOLIERE (*după ce a încuiat uşa*) Sărută-mă! ARMANDE (*se agaţă de gâtul lui*): Ăsta da nas. Nici n-ai cum să te strecori sub el.

Molière îşi scoate nasul şi peruca, o săruta pe Armande.

(*lişopteşte*): Ştii, eu... (*îi spune ceva la ureche*.) MOLIERE Copila mea... (*Se gândeşte*.) Acum nu mai ai de ce să te temi. M-am hotărât. (*O duce la crucifix*.) Jură că mă iubeşti.

ARMANDE Te iubesc, te iubesc, te iubesc... MOLIERE N-ai să mă înşeli? Vezi, mi-au apărut deja riduri, încep să încărunţesc. Sunt înconjurat de duşmani şi dezonoarea m-ar ucide...

ARMANDE Nu, nu! Cum aş putea să fac aşa ceva!... MOLIERE Vreau să trăiesc încă un secol! Cu tine! Dar n-ai grijă, o să plătesc pentru asta. O să plătesc! Am să te plămădesc din nou! Ai să fii o mare actriţă, cea dintâi! E visul meu şi aşa va fi. Dar ţine minte: dacă nu-ţi respecţi jurământul, îmi răpeşti totul.

ARMANDE Eu nu văd niciun rid pe faţa ta. Eşti atât de curajos şi atât de mare că nu poţi avea riduri. Eşti Jean...

MOLIERE Sunt Baptiste... ARMANDE Eşti Molière! (*îl sărută*.)

MOLIERE (*râde, apoi spune solemn*): Mâine ne cununăm. Ce-i drept, o să am destule de îndurat...

Se aude un val de aplauze. *Bătăi în uşă*. Uf, dacă şi asta-i viaţă!

Bătăile din uşă se repetă.

Astăzi nu ne putem întâlni acasă la Madeleine. Uite cum facem:

când în teatru se vor stinge luminile, vino la uşa laterală, în grădină, şi aşteaptă-mă, am să te aduc aici. E o noapte fără lună.

Bătăile în uşă se transformă în bubuituri.

BOUTON (*răcneşte de după uşă*): Maestre... Maestre...

Molière deschide *şi* intră Bouton, Lagrange *şi* Chiorul, *în uniforma companiei de Muşchetari Negri*, *cu o bandă neagră de-a curmezişul feţei*.

CHIORUL Domnul de Molière?

MOLIERE Preaplecatul dumneavoastră slujitor.

CHIORUL Regele mi-a poruncit să vă înmânez banii pentru loja ce i-a fost rezervată la teatru, treizeci de sous.

(*îi înmânează monezile pe o perniţă*.) *Molière sărută banii*.

Dar, având în vedere faptul că aţi muncit şi în afara programului, Majestatea Sa mi-a poruncit să vă înmânez şi o sumă în plus pentru poezia care aţi compus-o şi aţi recitat-o regelui. Iată cinci mii de livre. (*Îi dă o pungă*.)

MOLIERE O, rege! (*Lui Lagrange*.) îmi laşi cinci sute de livre, iar restul îl împărţi egal la toţi actorii din trupă, le dai banii în mână.

LAGRANGE Mulţumesc în numele actorilor. (*Ia punga şi*. *pleacă*.)

În depărtare răsună marşul triumfal al gărzii.

MOLIERE Iertaţi-mă, domnul meu, pleacă regele. (*Iese în fugă*.)

CHIORUL (*către Armande*): Domnişoară, sunt foarte fericit că întâmplarea... hm, hm... mi-a dat posibilitatea... Căpitanul Companiei de Muşchetari Negri, d'Or-signy.

ARMANDE (*face o reverenţă*): Armande Bejart. Dumneata eşti renumitul spadasin care poate să spintece pe oricine? CHIORUL Hm... hm... Dumneavoastră, domnişoară, jucaţi desigur în această trupă.

BOUTON A şi-nceput. O, nechibzuitul meu stăpân! CHIORUL (*priveşte dantelele de la pantalonii lui Bouton*): Ai spus ceva, stimabile? BOUTON Nu, domnule. CHIORUL Asta înseamnă că ai obiceiul să vorbeşti de unul singur. BOUTON întocmai, domnule. Ştiţi, într-o vreme vorbeam şi în somp.

CHIORUL Nu mai spune? BOUTON Zău. Şi închipuiţi-vă ciudăţenie...

CHIORUL BOUTON

CHIORUL BOUTON

CHIORUL

ARMANDE CHIORUL

MOLIERE
ARMANDE MOLIERE
MOLIERE
MADELEINE MOLIERE
MADELEINE MOLIERE
MADELEINE MOLIERE
MADELEINE
Ei drăcie! Fă-ţi rugăciunea!... (*Către Armande.*)
Chipul dumneavoastră, domnişoară...
(*băgându-se* între *ei*): ...strigam înfiorător în somn. Opt medici m-au tratat, cei mai buni din
Limoges...
Şi ţi-au ajutat, sper?
Nu, domnule. În trei zile mi-au slobozit sânge de opt ori, după care m-am culcat şi am rămas ţeapăn. Îmi luam împărtăşania din minut în minut.
(*plictisit*): Eşti un original, stimabile. Fă-ţi rugăciuneaj (*Către Armande.*) Nădăjduiesc, domnişoară... Asta cine e?
Ah, domnule, e mucarnicul Jean-Jacques Bouton. (*dojenitor*): Drăguţă, cu altă ocazie o să ascult cu mare încântare povestea despre cum ai urlat dumneata în somn.
Intră Molière.
Sluga dumneavoastră. Mă grăbesc să-l ajung pe rege.
Cu bine.
Chiorul pleacă. La revedere, maestre.
(*o conduce*): E noapte fără lună. Am să te aştept. (*Către Bouton.*) Roag-o pe doamna Madeleine Bejart să vină la mine. Stinge luminările şi du-te acasă-*Bouton pleacă, Molière se schimbă. Intră* Madeleine, *e demachiată.*
Madeleine, am ceva foarte important să-ţi spun.
Madeleine duce mâna la inimă. Se aşază. Vreau să mă însor. (*cu voce stinsă*): Cu cine? Cu sora ta.
Te implor, spune-mi că glumeşti. Vai de mine, ce spui?!
Luminile din teatru încep să se stingă.
Şi eu?
Ce vrei, Madeleine? Vezi tu, pe noi ne leagă o prietenie trainică. Eşti un camarad credincios, dar dragoste nu mai există de mult între noi. Îţi aminteşti, acum douăzeci de ani, când erai la închisoare? Cine îţi

aducea de mâncare?

MOLIERE Tu! MADELEINE Şi cine a avut grijă de tine timp de douăzeci de ani?

MOLIERE Tu, tu.

MADELEINE Nimeni nu goneşte un câine care i-a păzit casa o viaţă întreagă. Dar tu, Molière, tu eşti în stare şi de aşa ceva. Eşti un om îngrozitor, Molière, şi mi-e frică de tine. MOLIERE Nu mă chinui. Sunt copleşit de pasiune.

MADELEINE (*dintr-odată cade în genunchi şi începe să se urască la picioarele lui Molière*): Ce zici?! Poate, totuşi… Schimbă-ţi hotărârea, Molière! Să facem ca şi cum nici n-am fi vorbit. Vrei? Mergem acasă, tu aprinzi luminările, eu am să vin la tine… Ai să-mi citeşti actul trei din *Tartuffe*. Ce zici? (*Linguşitoare*.) După părerea mea e o operă genială… Şi dacă vei avea nevoie de un sfat, cui ai să-l ceri, Molière? Ea e un copil… Iar tu, ştii, tu ai îmbătrânit, Jean-Baptiste. Ai tâmpla cărunt?… îţi place să dormi cu buiotă. Am eu grijă de tot… la gândeşte-te… Luminarea arde, aprindem focul în cămin şi totul o să fie minunat. Iar dacă… dacă totuşi nu poţi altfel… o, te cunosc eu, ce zici de Rivale… Arată rău? Are un corp!… Ei? N-aş spune un cuvânt…

MOLIERE Vino-ţi în fire. Ce tot vorbeşti? Ce rol vrei să iei asupră-ţi? (*îşi şterge chinuit sudoarea*.)

MADELEINE (*se ridică, în culmea disperării*): Cu cine vrei, numai cu Armande nu! Blestemată fie ziua în care am adus-o la Paris!

MOLIERE Mai încet, Madeleine, mai încet, te rog. (*în şoaptă*.) Trebuie să mă însor cu ea… E prea târziu… Trebuie. Ai înţeles?

MADELEINE A, asta e! Doamne, Doamne! (*Pauză*.) Nu mai lupt. N-am putere. Te las. (*Pauză*.) Molière, mi-e milă de tine. MOLIERE O să rămânem prieteni, nu-i aşa?

MADELEINE Nu te apropia de mine. Te implor. (*Pauză*.) Aşa deci, va trebui să plec din teatru. MOLIERE Te răzbuni?

MADELEINE Dumnezeu mi-e martor că nu. Azi a fost ultimul meu spectacol. Sunt obosită… (*Zâmbeşte*.) o să mă duc la biserică.

MOLIERE Eşti neînduplecată. Teatrul îţi va da pensie.

meriţi. MADELEINE Da…

MOLIERE Când o să-ţi treacă amărăciunea, îmi vei reda prietenia ta şi o să ne vedem iar, sunt sigur. MADELEINE Nu.

MOLIERE Nici pe Armande nu vrei s-o vezi? MADELEINE Pe Armande am s-o văd. Armande nu trebuie să ştie nimic. Ai înţeles?

Nimic. MOLIERE *D* &...

Luminile s-au stins peste tot.

(*Aprinde felinarul*.) E târziu, hai să te conduc acasă. MADELEINE Nu, mulţumesc, nu-i nevoie. Lasă-mă să stau câteva minute la tine... MOLIERE Dar tu...

MADELEINE Am să plec repede, n-ai grijă. Du-te. MOLIERE (*se înfăşoară în pelerină*.) Adio! (*Iese*.)

Madeleine stă lângă *candelă, îngândurată, mormăie ceva*.

Prin cortină *străbate* lumina *unui felinar*. Intră L agrange.

LAGRANGE (*cu voce gravă*): A mai rămas careva după spectacol? Cine e aici? Dumneavoastră, doamnă Bejart? S-a întâmplat, nu-i aşa? Ştiu. MADELEINE Mă gândesc, Registre.

Pauză.

LAGRANGE Şi dumneavoastră n-aţi avut puterea să-i mărturisiţi?

MADELEINE E prea târziu. Acum nu se mai poate. Mai bine să fiu doar eu nefericită, decât toţi trei. (*Pauză*.) Dumneata ai o fire nobilă, Varlet, şi numai dumitale ţi-am mărturisit taina.

LAGRANGE Doamnă Bejart, sunt mândru de încrederea dumneavoastră. Am încercat s-o opresc, dar n-am izbutit. N-o să afle nimeni, niciodată. Haideţi să vă conduc.

MADELEINE Nu, mulţumesc. Vreau să fiu singură, să mă gândesc. (*Se ridică*.) Varlet (*surâde*), astăzi am părăsit scena. Adio!(*Pleacă*.)

LAGRANGE Să nu vă conduc totuşi? MADELEINE Nu. Continuă-ţi rondul. (*Dispare*.)

LAGRANGE (*vine la locul unde a stat la început, pune felinarul pe masă, lumina verde* II *învăluie*; *deschide regis* – MOIRRON

MOLIERE MOIRRON

MOLIERE

trul, vorbeşte şi scrie): „Şaptesprezece februarie. A avut loc spectacolul regal. În semn de stimă desenez un crin. După spectacol am găsit-o pe doamna Madeleine Bejart în întuneric şi foarte îndurerată. Părăseşte scena...” (*Pune pana jos*.) Cauza? În teatru s-a întâmplat ceva îngrozitor: Jean-Baptiste Poquelin de Molière, neştiind că Armande nu e sora, ci fiica doamnei Madeleine Bejart, se însoară cu ea... Acestea nu pot fi scrise, dar în semn de oroare pun o cruce neagră şi nimeni dintre cei ce-or să vină nu va bănui niciodată nimic. Ziua de şaptesprezece s-a

încheiat. (*Ia felinarul şi iese, ca un cavaler întunecat.*)

Un timp e beznă şi linişte, apoi, prin crăpăturile clavecinului, se strecoară o lumină, se aude clinchetul muzical al încuietorilor. Capacul se ridică şi din clavecin iese, aruncând în jur priviri hoţeşti, M o i r r o n. *E un băieţandru de cincisprezece ani, neobişnuit de frumos, dar cu o figură vicioasă şi chinuită. E zdrenţăros şi murdar.*

S-au dus. Au plecat. Lua-v-ar toţi dracii. Diavolii şi dracii. (*Se smiorcăie.*) Sunt un amărât şi un nespălat... De două zile n-am dormit... Nu dorm niciodată... (*Plânge cu sughiţuri. Lasă felinarul, se prăbuşeşte, adoarme.*)

Pauză. Apoi lumina felinarului începe să plutească şi Molière *intră furişându-se împreună cu* Armande, *care poartă o pelerină neagră. Armande scoate un ţipăt. Moirron se trezeşte. Pe faţă i se citeşte spaima. Tremură.*

(*fioros*): Cine eşti, mărturiseşte?

Domnule director, nu mă înjunghiaţi, nu sunt hoţ, sunt Zacharie, nenorocitul de Moirron...

(*izbucnind* în *râs*): Am înţeles! Ah, şarlatan afurisit!...

cortina

Actul al doilea

LUDOVIC A, splendid. Fiţi amabili, trimiteţi după el. Unde e?

Curtenii se *risipesc* în *toate părţile. Voci*: „*Cizmarul*! *Cizmarul cel Drept să vină la rege*!”

DE LESSAC LUDOVIC CHIORUL

LUDOVIC

DE LESSAC

LUDOVIC

CHIORUL LUDOVIC

CHIORUL LUDOVIC

CURTENII

Sala de primire a regelui. Nenumărate lumini peste tot. O *scară albă care nu se ştie unde duce. La masa de joc,* marchizul de Lessac *face o partidă de cărţi cu* Ludovic. *O mulţime de curteni îmbrăcaţi cu fast îl urmăresc pe Lessac. În faţa lui, o grămadă de aur. Monezi de aur sunt şi pe covor. Faţa lui Lessac e scăldată în sudoare. Numai Ludovic stă jos, ceilalţi sunt în picioare. Toţi au capul descoperit. Ludovic e în costum de muşchetar alb, poartă pălăria cu pană pe-o ureche, pe piept îi atârnă crucea ordinului, are pinteni de aur şi spadă. În spate stă* Chiorul, *care*

conduce jocul regelui. Tot acolo, nemişcat, un muşchetar *cu muschetă nu-l slăbeşte din ochi pe Ludovic*.

Trei valeţi, trei regi.

Ia te uită!

(*brusc*): Scuzaţi, sire. Cărţile sunt măsluite, fă-ţi rugăciunea!

Curtenii încremenesc. Pauză.

Ai venit la mine să joci cu cărţi măsluite?

Întocmai, majestate. Decăderea moşiei mele…

(*către Chior*): Spune, marchize, după regulile jocului de cărţi, cum ar trebui să procedez în această ciudată împrejurare?

Sire, trebuie să-l loviţi cu sfeşnicul peste faţă.

Asta în primul rând…

Ce regulă neplăcută! (*Ridică sfeşnicul*.) Sfeşnicul ăsta are vreo cincisprezece livre… Consider că ar trebui puse unele mai uşoare.

Îngăduiţi-mi mie.

Nu. Nu te osteni. Şi în al doilea rând, ce spuneai… (*în cor, explodând*): Ocărâţi-l ca pe-un cline!

DE LESSAC

LUDOVIC

DE LESSAC

LUDOVIC

DE LESSAC

LUDOVIC

DE LESSAC

CIZMARUL CEL

LUDOVIC CIZMARUL CEL

LUDOVIC CIZMARUL CEL

LUDOVIC

(*către de Lessac*.) Ia spune, cum se procedează?

Cu unghia, majestate. Pe dame, spre exemplu, am pus nişte mici cerculeţe.

(*curios*); Dar pe valeţi?

Cruciuliţe oblice, sire.

Extrem de interesant. Şi legea cum priveşte această faptă?

(*după ce s-a gândit un timp*): Negativ, majestate.

(*cu compătimire*): Şice-ai putea păţi pentru asta?

(*gândindu-se*): E posibil să fiu băgat la închisoare.

DREPT

(*intră cu zgomot*): Sosesc, alerg, zbor, am intrat.

Iată-mă-s. Bună ziua, majestate. Ce s-a întâmplat, mărite rege? Pe cine trebuie să ocărăsc?

Uite, preadreptule Cizmar, marchizul s-a gândit să vină la mine cu nişte cărţi de joc măsluite.

DREPT

(*mâhnit, către de Lessac*): Păi tu... Tu, ce?... Ai căpiat, ai?... Păi dacă joci aşa în piaţă ieşi bătut măr. L-am aranjat bine, majestate?

Mulţumesc. DREPT

Iau şi eu un măr?

Te rog. Marchize de Lessac, ia-ţi câştigul. *De Lessac îşi îndeasă buzunarele cu aur*.

CIZMARUL CEL DREPT

(*mâhnit*): Majestate, ce-i asta? Aşa-i că glumiţi?

LUDOVIC (*în gol*): Duce, dacă nu ţi-e greu, bagă-l pe marchizul de Lessac pentru o lună la închisoare. Dă-i acolo o luminare şi un pachet de cărţi, să deseneze pe ele cerculeţe şi cruciuliţe. După aceea trimite-l la moşie cu bani cu tot. (*Către de Lessac*.) S-o pui în ordine. Şi încă ceva: să nu te mai atingi de cărţi. Presimt că data viitoare n-o să mai ai noroc. DE LESSAC O, sire...

O voce: „*Gardă*!” *De Lessac este luat*.

CIZMARUL CEL DREPT >

Hai, ia-ţi zborul din palat! CHIORUL C-canalia!

Valeţii încep să se agite şi în faţa lui Ludovic răsare, ca's; *din pământ, o masă cu un singur tacâm*.

h” CHARRON (*apare* lângă *cămin*): Majestate, îngăduiţi-mi să vi-l prezint pe părintele Bartolomeu, predicator ambulant.

LUDOVIC (începe *să mănânce*): îmi iubesc toţi supuşii, inclusiv pe cei ambulanţi. Prezintă-l, arhiepiscope.

... *De dincolo de uşă se aude un cântec ciudat*. *Uşa se deschide*

„F” ...” ... – *şi intră părintele Bartolomeu*. *În primul rând, e desculţ*.

., ... f *în al doilea rând, are părul ciufulit, e încins cu o sfoară*;

privire de nebun.

BARTOLOMEU

(*ţopăie, cântă*): Hristos.

Suntem săraci cu duhul întru

CHIORUL BARTOLOMEU

LUDOVIC

BARTOLOMEU
LUDOVIC
CHARRON
LUDOVIC

Toţi sunt uluiţi, în afară de Ludovic. Fratele Devotamento *figură slabă, scofâlcită, cu nas lung, într-o haină de culoare închisă* – se *desprinde din grupul de curteni şi se furişează lângă Charron*.

(*uitându-se la Bartolomeu, încet*): Sinistru băiatr fă-ţi rugăciunea!

Preaslăvite rege al lumii! Am venit la tine ca să-ţi vestesc apariţia Anticristului în regatul tău. *Pe feţele curtenilor se citeşte stupefacţia*.

Păcătosul, viermele veninos care îţi roade piedestalul tronului, poartă numele de Jean-Baptiste Molière. Arde-l laolaltă cu opera lui nelegiuită, arde-l cu *Tartutfe* cu tot în piaţa publică. O pretinde tot norodul fiilor adevăraţi ai bisericii. *La cuvântul „pretinde”* Fratele Devotament *se ia cu mâinile de cap*. *Charron se schimbă la faţă*.

Pretinde? Şi mă rog, cui i-o pretinde? Ţie, majestate.

Mie? Arhiepiscope, mi se pretinde ceva. Iertare, majestate. Pesemne că a înnebunit chiar astăzi. Iar eu n-am aflat. E vina mea. *Privind în gol*): Duce, dacă nu ţi-e greu, pune-l pe părintele Bartolomeu pentru trei luni la închisoare.

BARTOLOMEU (*strigă*): Pătimesc din cauza Anticristului!

O mişcare – şi părintele Bartolomeu dispare de parcă a intrat în pământ. Ludovic *mănâncă*.

LUDOVIC Arhiepiscope, vino încoace. Vreau să-ţi vorbesc între patru ochi.

Mulţimea curtenilor se retrage pe scară. *Se retrage şi Muşchetarul şi Ludovic rămâne cu Charron*.

E smintit?

— CHARRON (*sigur pe el*): Da, majestate, e smintit, dar inima-i e dăruită cu totul Domnului.

LUDOVIC Arhiepiscope, îl găseşti pe acest Molière periculos? CHARRON (*categoric*): Majestate, e Satana însuşi. LUDOVIC Hm. Adică Împărtăşeşti părerea lui Bartolomeu? CHARRON Da, majestate, o împărtăşesc. Sire, ascultaţi-mă. Senina şi triumfala voastră domnie nu e umbrită de niciun nor şi nici nu va fi umbrită câtă vreme îl veţi iubi… LUDOVIC Pe cine? CHARRON Pe Dumnezeu. LUDOVIC (*îşi scoate*

pălăria): îl iubesc. CHARRON (*ridicând braţul*): El – acolo, maiestatea voastră

— Pe pământ, şi nimeni altcineva. LUDOVIC Da.

CHARRON Majestate, puterea voastră nu are margini şi nu va avea câtă vreme lumina religiei pogoară peste statul vostru. LUDOVIC Iubesc religia. CHARRON Bine. Iar eu, majestate, împreună cu fericitul

Bartolomeu, vă rog: apăraţi-o. LUDOVIC Găseşti că a ultragiat religia? CHARRON întocmai, majestate.

LUDOVIC Actorul acela îndrăzneţ are talent. Bine, arhiepiscope, am s-o apăr… Dar… (*coborând vocea*) am să încerc să-l cuminţesc şi poate că va fi de folos gloriei acestui regat. Dar dacă va mai comite vreo impertinenţă, îl pedepsesc. (*Pauză*.) Fericitul ăsta al dumitale îşi iubeşte regele? CHARRON Da, majestate.

LUDOVIC Arhiepiscope, să i se dea drumul călugărului peste trei zile. Dar să i se bage în cap că atunci când vorbeşte cu regele Franţei n-are voie să pronunţe cuvântul „*pretinde11*.

CHARRON Dumnezeu să te binecuvânteze, maiestate, şi se îndrepte braţul tău pedepsitor asupra necredinciosului.

O voce: „*Slujitorul majestăţii voastre, domnul de Molière*

LUDOVIC Să poftească.

MOLIERE (*intră, face o plecăciune de la distanţă, trece urmărit cu o deosebită atenţie de curteni. E foarte îmbătrânit, suferinţa* îi e *întipărită pe faţa cenuşie*):

Sire! LUDOVIC Domnule de Molière, servesc cina. Sper că nu ai nimic împotrivă? MOLIERE O, sire! LUDOVIC Mănânci cu mine? (*Privind în gol*.) Un scaun, un tacâm. MOLIERE (*pălind*): Majestate, onoarea aceasta nu pot s-o primesc. Iertaţi-mă.

Apare scaunul şi Molière se aşază pe marginea lui.

LUDOVIC MOLIERE

LUDOVIC MOLIERE

LUDOVIC MOLIERE LUDOVIC MOLIERE

LUDOVIC

MOLIERE LUDOVIC MOLIERE LUDOVIC

Ce părere ai despre pui?

E mâncarea mea preferată. (*Implorându-l*.) îngăduiţi-mi să mă ridic. Mănâncă. Ce mai face finul meu? Spre marea mea durere, majestate, copilul a murit.

Cum, şi al doilea? Copiii mei n-au zile, majestate. Nu trebuie să-ţi

pierzi curajul. Majestate, n-a fost niciun caz în toată Franţa ca cineva să cineze cu dumneavoastră. Sunt neliniştit.

Franţa, domnule Molière, stă în faţa dumitale, în jilţ. Mănâncă un pui şi nu se nelinişteşte câtuşi de puţin.

O, Sire, numai dumneavoastră, unicul în lumer puteţi să spuneţi asta.

Ia spune, ce dar îi va face în curând regelui pana dumitale strălucită?

Majestate... ceea ce-ar putea... să slujească... (*E emoţionat*.)

Ai pană ascuţită. Dar trebuie să ştii că există totuşi nişte subiecte de care e bine să te apropii cu prudenţă. Iar în *Tartuffe-n*] dumitale, recunoaşte, n-ai fost prea prudent. Feţele bisericeşti

MOLIERE LUDOVIC

MOLIERE

LUDOVIC

trebuie respectate. Nădăjduiesc că scriitorul meu nu poate fi un ateu? (*speriat*): Vai, majestate...

Convins fiind că de acum înainte creaţia dumitale se va îndrepta pe drumul cel bun, îţi îngădui să joci la Palais-Royal piesa dumitale *Tartuffe*. (*cuprins de o stare ciudată*): Te iubesc, rege! (*Emoţionat*.) Unde este arhiepiscopul de Charron? Aţi auzit? Aţi auzit?

Ludovic se ridică. *O voce*: *„Cina regească a luat sfârşit*!”

(*lui Molière*): Astăzi dumneata o să-mi aşterni patul.

Molière apucă de pe masă două sfeşnice şi o ia înainte.

După el porneşte Ludovic. *Şi – ca şi cum s-ar fi stârnit un vânt – totul se dă la o parte din faţa lor*.

MOLIERE (*strigă monoton*): Faceţi loc, trece regele! Trece regele! (*Strigă în văzduh de pe scări*.) Priveşte, arhiepiscope: nu mă poţi atinge. Trece regele!

Sus încep să cânte trompetele.

Tartuffe a fost îngăduit! (*Dispare împreună cu Ludovic*.)

Toţi curtenii dispar şi pe scenă nu rămân decât Charron şi Fratele Devotament, amândoi sunt negri.

CHARRON (*Ungă scară*): Nu. N-o să te cuminţească pe tine regele. Dumnezeule atotputernic, dă-mi tărie şi condu-mi paşii pe urmele necredinciosului, să pun mâna pe el! (*Pauză*.) Căci va cădea într-o zi de pe scara asta! (*Pauză*.) Vino încoace, Frate Devotament.

Fratele Devotament se apropie de Charron.

Ce-ai făcut, Frate Devotament?! Pe cine ai găsi să trimiţi? Un smintit! Şi eu care am crezut că îl va impresiona pe rege. FRATELE DEVOTAMENT

Cine să ştie că o să pronunţe cuvântul „pretinde”? CHARRON Pretinde! FRATELE DEVOTAMENT

Pretinde! (*Pauză*.) CHARRON Aţi găsit femeia?

FRATELE DEVOTAMENT

Da, eminenţa voastră. Totul e aranjat. A trimis deja bileţelul şi o să vi-l aducă. CHARRON Crezi că vine? FRATELE DEVOTAMENT

După o femeie? O, n-aveţi nicio grijă!

Sus pe scară apare Chiorul. *Charron şi Fratele Devotament dispar*.

CHIORUL

CIZMARUL CEL

CHIORUL CIZMARUL CEL

CHIORUL CIZMARUL CEL

CHIORUL CIZMARUL CEL

CHIORUL CIZMARUL CEL

CHIORUL CIZMARUL CEL

CHIORUL CIZMARUL CEL

CHIORUL

(*se distrează de unul singur*): Umbla popa după anticrist şi a dat peste… trei luni de puşcărie!

Dumnezeule, fă-ţi rugă…

DREPT

(*apărând de* SM & scamj Tu eşti, „Fă-ţi-rugăciunea”?

Să zicem că eu sunt. Tu poţi să-mi spui, pur şi simplu, marchizul d'Orsigny. Ce pofteşti?

DREPT

Ai un bileţel.

De la cine?

DREPT

Dumnezeu ştie! Am dat de ea în parc, dar era cu mască.

(*citeşte biletul*): Hm… Ce fel de femeie era?

DREPT

(*cercetează biletul*): Dacă stau să mă gândesc, una uşoară.

De ce?

DREPT

Fiindcă scrie bileţele.

Prostule.

DREPT

Ce înjuri?

Era bine făcută?

DREPT

Asta ai să vezi tu şi singur.

Ai dreptate. (*Iese îngândurat*.)

Luminile încep să se stingă şi lângă uşă, ca nişte stafii, apar muşchetarii cei negri. *O voce, sus pe scară, prelung*: *„Regele doarme /” Altă voce, în depărtare*: *„Regele doarme*!*” A treia voce, din subterane, misterios*: *„Regele doarme*

CIZMARUL CEL DREPT

Să dorm şi eu.

Se întinde pe masa de joc, se înfăşoară într-o draperie cu blazoane, astfel că i se zăresc doar ghetele *monstruoase*.

Palatul se topeşte în întuneric şi dispare…

…*şi apare apartamentul lui Molière*. *E ziuă*. *Clavecinul e deschis*. M o i r r o n, *luxos îmbrăcat, tânăr, frumos, aproximativ douăzeci şi doi de ani, cântă delicat*. *Stând în fotoliu*, Armande *îl ascultă fără să-şi desprindă ochii de la el*. *Moirron termină de cântat*.

MOIRRON Ce spui, mămico, îţi place cum cânt? ARMANDE Domnule Moirron, te-am rugat să nu-mi mai spui mămico. MOIRRON În primul rând, doamnă, eu nu sunt Moirron. ci domnul de Moirron. Aşa să ştiţi! He-he. Ho-ho.

ARMANDE Că doar nu stând în clavecin ţi-ai cucerit titlul?

MOIRRON Să uităm de clavecin. L-a acoperit praful uitării.

Asta a fost demult. Acum sunt un actor celebru, aplaudat de tot Parisul. He-he. Ho-ho! ARMANDE Iar eu te sfătuiesc să nu uiţi că asta i-o datorezi soţului meu. El te-a scos din clavecin, trăgându-te de urechile dumitale murdare. MOIRRON Nu de urechi, ci de picioarele mele, ce-i drept, la fel de murdare. Tata este un om cumsecade, nu neg, dar e gelos ca dracu’ şi are o fire groaznică… ARMANDE Soţul meu merită felicitări. S-a găsit să-l înfieze pe cel mai mare neobrăzat! MOIRRON Da, sunt cam neobrăzat, aşa e, perfect adevărat…

Asta mi-e firea… Dar ce actori N-am pereche în tot Parisul! (*E excesiv de vesel ca unul care trage a rău*.)

ARMANDE Ah, ce obraznic! Şi Molière? MOIRRON Ce să mai

vorbim... Suntem doar trei: maestrul şi cu mine.

ARMANDE Şi al treilea? MOIRRON Tu, mămico. Tu, renumita mea actriţă. Tui

Psyche. (*Se acompaniază încet şi declamă*): În codru primăvara... Un zeu uşor zbura...

ARMANDE (*înăbuşit*): Du-te de lângă mine.

MOIRRON (*Cu mâna stângă o îmbrăţişează, cu dreapta se acompaniază la clavecin*): Cu trupul zvelt... Amor, cel blând...

ARMANDE

MOIRRON ARMANDE

MOIRRON

ARMANDE

MOIRRON

ARMANDE

MOIRRON ARMANDE

Ridică arcul... Săgetând... (*Neliniştită.*) Undei

Bouton?

Nu-ţi fie teamă. Sluga cea credincioasă e la piaţă.

(*declamă*): Zeiţa Venus trimis-a iubirea. Stră nge-mă-n braţe, iubite, şi fă să-nspumeze-al meu sânge!

Moirron îi *ridică poala rochiei şi* îi *sărută piciorul*.

(*Tresare, închide ochii.*) Ticălosule! (*Neliniştită.*) Unde-i Renée?

Baba e la bucătărie, (îi *sărută celălalt genunchi.*) Hai la mine în cameră, mamă. Pentru nimic în lume, jur pe Sfânta Fecioară. Vino la mine!

Eşti cel mai periculos om din Paris. Blestemat fie ceasul în care te-au dezgropat din clavecin. Hai, mamă.

Jur pe Fecioară, nu. (*Se ridică.*) N-am să merg. (*Merge, dispare cu Moirron în spatele uşii.*) *Moirron închide uşa cu cheia*.

De ce, de ce încui uşa? (*înăbuşit.*) Ai să mă nenoroceşti...

Pauză.

Intră Bouton *ducând un coş cu legume din care atârnă cozile verzi ale morcovilor*.

BOUTON

(*ascultă, pune coşul jos*): Ciudat. (*îşi scoate încălţările, se furişează până la uşă, trage cu urechea.*) Ah, tâlharul!... Bine, domnilor, eu unul însă n-am niciun amestec... N-am văzut, n-am auzit şi nu ştiu nimic... Stăpâne ceresc, vine! (*Dispare lăsând coşul şi încălţările pe

dușumea. Intră Molière, își lasă bastonul și pălăria, se uită nedumerit la încălțări.) MOLIERE Arm ande!

Cheia în broască se răsucește brusc. Molière se *năpustește pe ușă.*

A r în a n de *scoate un țipăt dincolo de ușă; se aud zgomote, apoi iese în fugă* Moirron, *cu peruca în mină.*

MOIRRON Cum îndrăznești?

MOLIERE (*vine în fugă după el*): Ticălosule! (*Răsuflă greu.*) Nu cred. Nu pot să-mi cred ochilor!... (*Se prăbușește în fotoliu. Cheia, în broască, se răsucește.*)

ARMx\NDE (*dincolo de ușă*): Jean-Baptiste, vino-ți în fire! Bouton *apare o clipă în ușă, apoi dispare.*

MOLIERE (*amenință cu pumnul spre ușă*): Va să zică, așa îmi mulțumești pentru pâinea mea? Mi-ai pătat onoarea!

MOIRRON Ai îndrăznit să dai în mine? Apără-te! (*Apucă minerul spadei.*)

MOLIERE Lasă spada, netrebnicule!

MOIRRON Te provoc!

MOLIERE Pe mine? (*Pauză.*) Piei din casa mea!

MOIRRON Ești smintit, tată, asta e! Leit Sganarelle!

MOLIERE Vagabond nerușinat! Eu te-am încălzit la piept, dar tot eu am să te arunc în noroi. Ai să joci prin bâlciuri. Zacharie Moirron, de astăzi nu mai faci parte din trupa de la Palais-Royal. Du-te.

MOIRRON Cum, mă gonești din teatru?

MOLIERE Pleacă, hoț înfiat!

ARMANDE (*după ușă, disperată*): Molière!

MOIRRON (*se pierde*): Tată, ți s-a năzărit, repetam Psyche... nu-ți recunoști textul? De ce îmi distrugi viața?

MOLIERE Pleacă, sau te spintec de-adevăratelea.

MOIRRON Bine. (*Pauză.*) Sunt foarte curios să știu cine o să-l joace pe Don Juan? Nu cumva Lagrange? Ho-ho. (*Pauză.*) Domnule de Molière, vezi să nu te căiești pentru sminteala dumitale. (*Pauză.*) Eu, domnule de Molière, îți cunosc taina.

Molière râde.

Pe doamna Madeleine Bejart ai uitat-o, nu-i așa? E pe patul de moarte... Se roagă întruna... Și ține seama, domnule, în Franța există un rege.

MOLIERE Mincinos neisprăvit cu caș la gură, ce tot îndrugi?

MOIRRON îndrug? Bine, drept la arhiepiscop mă duc de aici.

MOLIERE (*râde*): Mulţumesc aşadar pentru trădare! Acum ştiu de ce eşti capabil. Dar bagă de seamă, dacă înainte de cuvintele acestea inima mea putea încă să se înmoaie, de acum încolo – niciodată. Du-te, idiot nenorocit!

MOIRRON (*din uşă*): Sganarelle afurisit!

Molière apucă de pe perete un pistol şi Moirron *dispare*.

MOLIERE (*zgâlţâie uşa, apoi spune prin gama cheii*): Stricato!»

Armande izbucneşte în plâns, după uşă.

Bouton!

Intră Bouton, *în ciorapi*.

BOUTON Sunt aici, domnule! MOLIERE Co de şuie! BOUTON Domnule… MOLIERE Ce-i cu ghetele astea? BOUTON Să vedeţi, domnule… MOLIERE Minţi! După ochi văd că minţi! BOUTON Domnule, ca să mint trebuie să spun totuşi ceva. Iar eu n-am spus încă nimic. Ghetele le-am scos pentru că… binevoiţi să vedeţi cuiele? Ghetele astea au potcoave. Lua-le-ar naiba… Şi eu, să vedeţi, bocăneam întruna, iar ei repeteau, şi ca să scape de mine s-au încuiat cu cheia. ARMANDE (*de după uşă*): Da! MOLIERE Şi cu zarzavaturile astea ce-i? BOUTON Zarzavaturile-s zarzavaturi. Zarzavaturile n-au a face. Le-am adus din piaţă. (*îşi încalia ghetele.*) MOLIERE Armande!

Tăcere.

(*Vorbeşte prin gaura cheii.*) Va să zică vrei să mor? Ştii că sufăr de inimă…

BOUTON (*prin gaura cheii*): Vreţi să moară?… Suferă de inimă.

MOLIERE Afară, pungaşule! (*Dă cu piciorul în coş. Bouton dispare.*) Armande!… (*Se aşază lângă uşă, pe un taburet.*) Mai rebdă puţin, în curând ai să fii liberă. Nu vreau să mor părăsit… Armande…

Armande *iese, plânsă*.

Poţi să juri? ARMANDE Jur! MOLIERE Spune ceva. ARMANDE (*se smiorcăie.*) Un mare dramaturg… iar acasă…

acasă… Nu înţeleg cum se-mpacă una cu alta.

Cum? Ce-ai făcut? Un scandal de-o să vuiască

Parisul. De ce l-ai gonit pe Moirron?

MOLIERE Ai dreptate. Mare ruşine. Dar e un ticălos, ştii bine, un pui de năpârcă… Ah, e vicios, vicios, şi mă tem pentru el. Ai dreptate, acum, de disperare, o să colinde tot Parisul, iar eu am dat în el… Vai, ce neplăcut!… ARMANDE Cheamă-l pe Moirron înapoi.

MOLIERE Lasă-l să colinde o zi, apoi o să-l chem.

Actul al treilea

Un subsol zidit din piatră, luminat de un sfeşnic cu trei braţe. O masă acoperită cu postav roşu, pe ea o carte şi nişte manuscrise. La masă stau membrii Cabalei Sfintei Scripturi, *mascaţi; într-un fotoliu, mai la o parte, fără mască, Charron. Uşa se deschide şi* doi indivizi *siniştri, în negru, îl aduc pe* M o i r r o n *cu mâinile legate şi cu o bandă la ochi. îi dezleagă mâinile, îi scot legătura de pe ochi.*

MOIRRON Unde m-aţi adus?

CHARRON N-are importanţă, fiule. Hai, repetă-ţi denunţul, la adunarea acestor preacinstiţi fraţi.

Moirron tace.

FRATELE PUTERE

Eşti mut?

MOIRRON Hm... Eu... Sfinte arhiepiscop... eu atunci n-am auzit prea clar... eu, vă rog, mai bine nu spun nimic.

CHARRON Se pare, fiule, că azi dimineaţă l-ai calomniat pe domnul de Molière.

Moirron tace.

FRATELE PUTERE

Răspunde-i arhiepiscopului, secătură graţioasă. *Tăcere.*

CHARRON Cu durere constat, fiule, că ai calomniat. FRATELE PUTERE

E dăunător să minţi, actorule dragă. Va trebui să stai la închisoare, frumosule, şi să hrăneşti ploşniţele multă vreme. Iar noi oricum pornim ancheta. MOIRRON (*răguşit*) N-am calomniat.

FRATELE PUTERE

Nu-mi pune la încercare nervii. Povesteşte.

Moirron tace.

Ei?

l'e uşă intră doi indivizi cu o înfăţişare şi mai neplăcută decât cei care l-au adus pe Moirron.

(*Uitându-se la ghetele lui Moirron.*) Ai nişte încălţări frumoase, dar există unele şi mai frumoase. (*Către călăi.*) Aduceţi cizma spaniolă.

MOIRRON Nu e nevoie. Acum câţiva ani, pe când eram un băieţandru, stăteam în clavecinul Şarlatanului. FRATELE PUTERE

Ce căutai acolo?

MOIRRON Cântam la claviatura interioară. Era o scamatorie.

Părea un clavecin care cântă singur. FRATELE PUTERE Şi?

MOIRRON Şi... din clavecin... Nu, nu pot, sfinte părinte! Azi dimineaţă eram beat şi am uitat ce am îndrugat. FRATELE PUTERE

Te rog pentru ultima dată să continui.

MOIRRON Şi... Noaptea, am auzit o voce care spunea că domnul de Molière... s-a însurat nu cu sora... Madeleinei Bejart... ci cu fiica ei... FRATELE PUTERE

A cui era vocea?

MOIRRON Cred că mi s-a năzărit. FRATELE PUTERE

Desigur, desigur, dar vocea care ţi s-a năzărit a cui era?

MOIRRON A actorului Lagrange.

CHARRON Bun, ajunge, mulţumesc, prietene. Ţi-ai făcut cinstit datoria. Nu te frământa. Fiecare supus credincios al regelui şi fiu al bisericii trebuie să se considere onorat când denunţă o crimă care i-a ajuns la cunoştinţă. FRATELE PUTERE

E băiat cumsecade. La început nu mi-a plăcut, dar acum văd că e un bun catolic.

CHARRON

(*către Moirron*): Tu, prietene, ai să stai o zi-două într-un loc unde o să fii bine tratat şi bine hrănit, apoi ai să vii cu mine la rege.

Lui Moirron i se pune legătura la ochi, i se leagă mâinile ţi-e scos din încăpere.

Ascultaţi, fraţii mei, va veni aici cineva din afară, şi am să-l rog pe Fratele Devotament să stea de vorbă cu el, pentru că vocea mea îi este cunoscută.

Cineva bate la uşă. *Charron îşi trage gluga pe och i şi dispare*

În semiîntuneric.

Fratele Devotament se duce să deschidă uşa. *Apare* Necunoscuta cu mască *ducându-l de mină pe* G h i o r. *E legat la ochi cu o batistă*.

CHIORUL

Splendoarea mea, când îmi dai voie să-mi scot legătura? Ai fi putut avea încredere în mine. Fă-ţi rugăciunea, în locuinţa dumitale miroase a igrasie.

NECUNOSCUTA CU MASCĂ

Încă o treaptă, marchize. Aşa... Poţi s-o scoţi. (*Se ascunde.*)

CHIORUL (*îşi desface batista de la ochi, se uită în jur*): A! Fă-ţi rugăciunea! (*într-o secundă, îşi scoate cu mâna dreaptă spada, iar cu mâna stângă un pistol şi se lipeşte cu spatele de perete, dovedind o mare experienţă de viaţă*. *Pauză*.) Unora pe sub pelerină li se vede vârful

sabiei, într-o societate numeroasă aş putea fi chiar ucis, dar vă previn că cel puţin trei dintre voi or să fie scoşi din hruba asta cu picioarele înainte. Eu sunt „Fă-ţi rugăciunea!” Nu mişcă nimeni! Unde-i târâtura care m-a atras în capcana asta?

NECUNOSCUTA CU MASCĂ

(*din întuneric*): Sunt aici, marchize, dar nu sunt deloc târâtura.

FRATELE PUTERE

Vai, marchize, unei doamne…

FRATELE DEVOTAMENT

Vă rugăm să vă calmaţi. Nu vrea nimeni să vă atace.

FRATELE PUTERE

Marchize, puneţi-vă pistolul la loc. Ochiul lui găurit ne strică plăcerea conversaţiei.

CHIORUL Unde mă aflu? FRATELE DEVOTAMENT

În subsolul unei biserici. CHIORUL Cer să fiu eliberat de aici! FRATELE DEVOTAMENT

Uşa vi se va deschide când o să doriţi.

CHIORUL Atunci de ce a trebuit să fiu momit ca să ajung aici, fă-ţi rugăciunea?! în primul rând vreau să ştiu dacă nu e un complot împotriva regelui. FRATELE DEVOTAMENT

Dumnezeu să vă ierte, marchize. Aici se află doar adoratori înfocaţi ai regelui. Vă aflaţi la o şedinţă secretă a Cabalei Sfintei Scripturi. CHIORUL la te uită! Cabala! Iar eu care nici nu credeam că există! Dar ce nevoie are ea de mine? (*Ascunde pistolul.*) FRATELE DEVOTAMENT

Vă rog să luaţi loc, marchize. CHIORUL Mulţumesc. (*Se aşază.*) FRATELE DEVOTAMENT

Suntem mâhniţi din pricina dumneavoastră, marchize. MEMBRII CABALEI

(*în cor*): Suntem mâhniţi!

CHIORUL Iar mie nu-mi place când cineva e mâhnit. Expuneţi cazul. FRATELE DEVOTAMENT

Marchize, am vrut să vă prevenim că la curte unii îşi cam bat joc de dumneavoastră.

CHIORUL E o greşeală. Mie mi se spune „Fă-ţi rugăciunea!” FRATELE DEVOTAMENT

O, dar cine nu cunoaşte, în Franţa, neasemuita dumitale artă? Tocmai de aceea se şuşoteşte pe la spate. CHIORUL (*loveşte cu spada în*

masă): Numele!

Membrii Cabalei își fac cruce.

FRATELE PUTERE

Pentru ce atâta zarvă, marchize?

FRATELE DEVOTAMENT

Toată curtea șușotește. CHIORUL Vorbiți, altfel îmi pierd răbdarea.

FRATELE DEVOTAMENT

Cunoașteți întâmplător piesa infamă a unui oarecare Jean-Baptiste Molière, intitulată *Tartuffe*?

CHIORUL Nu frecventez teatrul Palais-Royal, clar am auzit de ea. FRATELE DEVOTAMENT

În această piesă un comediant fără Dumnezeu t își bate joc de religie și de slujitorii ei. CHIORUL Ce nemernic! FRATELE DEVOTAMENT

Dar Molière insultă nu numai religia. Detestă înalta societate și își bate joc de ea. Poate cunoașteți cumva piesa *Don Juan*?

CHIORUL Am auzit și de ea. Dar ce legătură poate exista între un D'Orsigny și bâlciul de la Palais-Royal? FRATELE DEVOTAMENT

Avem informații absolut precise cum că în piesa sa *Don Juan* scriitorașul v-a batjocorit pe dumneavoastră, marchize.

CHIORUL (*își ascunde spada*): Cine e acest Don Juan? FRATELE PUTERE

Un nemernic fără Dumnezeu, un ticălos, un ucigaș și, scuzați-mă, marchize, un corupător de femei. CHIORUL (*se schimbă la faia*): Aha. Vă mulțumesc. FRATELE DEVOTAMENT

(*ia de pe masă un manuscris*): Poate vreți să cercetați materialul?

CHIORUL Nu, mulțumesc, nu mă interesează. Se află cumva, printre cei prezenți, cineva care consideră că există vreun temei pentru zugrăvirea lui d'Orsigny sub o înfățișare atât de mârșavă? FRATELE DEVOTAMENT

E cineva, frații mei?

Membrii Cabalei neagă categoric.

Nu e nimeni. Astfel că vedeți și dumneavoastră care ne-au fost intențiile când v-am invitat într-un mod atât de ciudat la ședința secretă. Aici, marchize, se află și persoane din anturajul dumneavoastră, și vă dați seama ce neplăcut ar fi... CHIORUL Desigur.

Vă mulţumesc. FRATELE DEVOTAMENT

Mult stimate marchize, nădăjduim că tot ce s-a spus astăzi aici va rămâne între noi, după cum nimeni nu va afla că noi v-am deranjat. CHIORUL Fiţi fără grijă, domnule. Unde-i doamna care m-a adus?

NECUNOSCUTA CU MASCĂ

(*iese*): Sunt aici. CHIORUL (*morocănos*): Vă cer iertare, doamnă.

NECUNOSCUTA CU MASCĂ

Dumnezeu să vă ierte, marchize, că eu v-am şi iertat. Veniţi cu mine, am să vă duc la locul unde ne-am întâlnit. Îngăduiţi să vă legăm din nou la ochi, pentru că distinsa societate nu vrea ca cineva să vadă drumul spre locul unde-şi ţine adunările. CHIORUL Dacă este chiar atât de necesar…

Chiorul este legat la ochi şi Necunoscuta îl scoale din încăpere. Uşa se închide.

CHARRON (*îşi scoate gluga şi iese din întuneric*): Declar închisă şedinţa Cabalei Sfintei Scripturi. Să ne rugăm, fraţii mei. MEMBRII CABALEI

(*se ridică şi cântă încet*): *Laudamus tibi, Domine, rex aeternae gloriae…1*

O catedrală impunătoare, plină de fum de tămtie, ceaţă şi întuneric. Lumini rătăcitoare. Micul confesional al arhiepiscopului, în el – luminări. Trec două siluete întunecate, se aude o şoaptă răguşită: „Aţi văzut Tartuffe?… *Aţi văzut* Tartuffe?…*” apoi tăcere. Apar Armande şi Lagrange, o duc pe Madeleine de braţ. E căruntă, bolnavă.*

MADELEINE Mulţumesc, Armande. Îţi mulţumesc şi ţie Varlet, prietenul meu devotat.

Orga răsună *undeva, sus.*

LAGRANGE Vă aşteptăm aici. Iată uşa arhiepiscopului.

Madeleine îşi face ciuce, bate încet la uşă şi intră în confesional. Armande şi Lagrange se înfăşoară în pelerine negre, se aşază pe o bancă şi sunt înghiţiţi de întuneric.

CHARRON (*se iveşte în confesional*): Apropie-te, fiica mea. Eşti Madeleine Bejart?

Orga tace.

Am aflat că eşti una dintre cele mai pioase fiice ale bisericii şi inima mea te-a îndrăgit. M-am decis să te spovedesc eu însumi.

1 începutul rugăciunii: „Laudă ţie, Doamne, împărat al gloriei eterne…” (lat.).

MADELEINE CHARRON
MADELEINE
CHARRON
MADELEINE
CHARRON MADELEINE
CHARRON MADELEINE
CHARRON
MADELEINE CHARRON
MADELEINE
CHARRON
MADELEINE
CHARRON
MADELEINE CHARRON
MADELEINE CHARRON
MADELEINE

Câtă cinste pentru păcătoasa de mine! (*îi sărută mâinile lui Charron*.)

(*O binecuvântează pe Madeleine şi-i acoperă capul cu patrafirul*): Eşti bolnavă, sărmana de tine?

Bolnavă, eminenţa voastră.

(*îndurerat*): Şi vrei să părăseşti lumea?

Vreau să părăsesc lumea.

Orga răsună din înalturi.

Ce boală ai?

Medicii spun că mi-a putrezit sângele, îl văd pe diavol, şi mă tem de el.

O, sărmana femeie! Cum faci să scapi de diavol?

Mă rog.

Orga tace.

Pentru asta, Domnul te va înălţa la el şi te va iubi.

N-are să mă uite? Nu. Ce păcate ai făcut, spune. Am făcut multe păcate, toată viaţa am păcătuit: sfinte părinte. Am fost o mare desfrânată, am minţit, ani de zile am fost actriţă şi i-am sedus pe oameni.

De vreun păcat deosebit de greu îţi aduci aminte? Nu-mi aduc aminte, eminenţa voastră. (*mâhnit*): Oameni fără minte. Şi te vei duce cu un cui încins înfipt în inimă şi acolo nimeni n-o să ţi-l mai smulgă. Niciodată! înţelegi sensul cuvântului „niciodată”?

(*după ce se gândeşte*): Am înţeles. (*Se sperie.*) Ah, mi-e frică.

(*transformându-se, în diavol*): Şi vei vedea ruguri, iar printre ele... umblă, umblă străjerul...

...şi şopteşte... de ce nu l-ai lăsat acolo, de ce ţi-ai adus cu tine păcatul?

Dar eu o să-mi Mng mâinile şi am să-l strig pe Dumnezeu.

Orga începe să cânte.

CHARRON Numai că atunci Dumnezeu nu te va mai auzi-Ai să atârni în lanţuri, iar picioarele îţi vor fi cufun” date în jăratic... Şi asta pentru totdeauna. Cuvin. tul „totdeauna” îl înţelegi?

MADELEINE

CHARRON

MADELEINE

CHARRON

MADELEINE

CHARRON MADELEINE

CHARRON MADELEINE

CHARRON

Mi-e frică să-l înţeleg. Dacă l-aş înţelege, aş muri pe loc. (*Scoate un strigăt stins.*) Am înţeles. Şi dacă îl las aici? Vei asculta slujba cea veşnică.

Sus trece o procesiune cu luminări şi se aud voci *de copii cântând*. Apoi *totul dispare*.

(*bâjbâie cu mâinile ca prin beznă*): Unde eşti, sfinte părinte?

(*înăbuşit*): Sunt aici... sunt aici... sunt aici... Vreau să ascult slujba cea veşnică. (*Şopteşte pătimaş.*) Demult, demult de tot, am trăit cu doi bărbaţi deodată şi am născut o fată, Armande, şi toată viaţa m-am chinuit neştiind cine e tatăl... Vai, sărmana...

Am născut-o în provincie, iar când a crescut am adus-o la Paris spunând că e sora mea. Iar el, copleşit de pasiune, a început să trăiască cu ea şi eu n-am mai putut să-i spun nimic de frică să nu-l fac nefericit şi pe el. Şi poate din cauza mea el a săvârşit un păcat de moarte, iar pe mine m-a aruncat în iad. Vreau să zbor către slujba cea veşnică.

Iar eu, arhiepiscopul, prin puterea dată mie, te dezleg şi te absolv.

(*plânge în extaz*): Acum pot să zbor... *Orga începe să cânte puternic*.

Zboară, zboară...

Orga amuţeşte.

Fiica dumitale este aici? Cheam-o. îi iert şi ei păcatul făcut fără voie.

MADELEINE (ieşind *din confesional*): Armande, Armande, sora mea, vino, arhiepiscopul te va binecuvânta şi pe tine. Sunt fericită!... Fericită... LAGRANGE Vă conduc la trăsură. MADELEINE Şi Armande?

LAGRANGE Mă voi întoarce după ea. (*O duce pe Madeleine în întuneric*.)

Armande intră în confesional. Charron *apare înfricoşă*-l *or, cu o mitră cu coarne pe cap, face peste Armande de că te va ori, repede, semnul invers, dialoeesc, al crucii*. *Orga începe* să *vuiască puternic*.

CHARRON Spune-mi, ştii cine a fost acum la mine? ARMANDE (*se îngrozeşte, înţelegând, deodată, totul*): Nu, nu...

E sora mea, mi-e soră... CHARRON E mama ta. Pe tine te iert. Dar de la el va trebui să fugi chiar azi.

Arinande, cu un strigăt slab, se prăbuşeşte şi zace nemişcată în pragul confesionalului. *Charron dispare*. Orga *vuieşte liniştitor*.

LAGRANGE (*se întoarce în semiîntuneric, ca un cavaler întunecat*): Armande, ţi-e rău?

Întuneric.

...*Ziuă*. Salonul *de primire al regelui*. Ludovic, *într-o haină lungă de culoare închisă, cusută cu fir de aur*. *stă la masă*. *În faţa lui* – Charron, *întunecat şi istovit*. *Pe jos*, Cizmarul cel Drept *repară o gheată*.

CHARRON La spovedania de pe patul de moarte mi-a mai confirmat-o, aşa că n-am mai găsit de cuviinţă, majestate, să-l interoghez şi pe actorul Lagrange, ca să nu dau amploare acestei afaceri urâte. Am oprit şi ancheta. Majestate. Molière s-a pângărit cu o crimă. Dar... cum binevoieşte să aprecieze majestatea voastră.

LUDOVIC Mulţumesc, arhiepiscope. Ai acţionat corect. Consider cazul clarificat. (*Sună, vorbeşte în gol*.) Chemaţi-l degrabă pe directorul teatrului Palais-Royal, domnul de Molière. Ridicaţi garda din camerele acestea. Vom vorbi între patru ochi. (*Către Charron*.) Arhiepiscope, trimiteţi-l la mine pe acel Moirron.

CHARRON îndată, sire. (*Pleacă*.) CIZMARUL CEL DREPT

E adevărat, mărite monarh, că un regat nu poate exista fără denunţuri?

LUDOVIC Taci, bufonule, şi repară-ţi gheata. Deoi ţie nu-ţi plac denunţătorii?

CIZMARUL CEL DREPT

Ce să-ţi placă la ei? Nişte lepădături, majestate!

Intră Moirron. *Are o privire de fiară hăituită, este înfricoşat şi* arată *de parcă a dormit îmbrăcat. Ludovic, pe care ţi vede probabil pentru prima dată atât de aproape îi produce o impresie foarte puternică*.

LUDOVIC (*politicos*): Zacharie Moirron?

MOIRRON întocmai, majestate.

LUDOVIC Dumneata ai stat în clavecin?

MOIRRON Eu, Sire.

LUDOVIC Domnul de Molière te-a înfiat?

Moirron tace.

Am pus o întrebare. MOIRRON Da.

LUDOVIC El te-a învăţat şi arta actoricească?

Moirron începe *să plângă*.

Am pus o întrebare. MOIRRON El. LUDOVIC Cu ce intenţie ai adresat un denunţ pe numele regelui? Aici scrie: „Dorind să ajut justiţia". MOIRRON (*automat*): Chiar aşa. Dorind... LUDOVIC E adevărat că te-a bătut? MOIRRON Adevărat. LUDOVIC De ce?

MOIRRON Soţia lui l-a înşelat cu mine. LUDOVIC Aha. Asta nu mai e nevoie s-o spui la interogatoriu. Se poate spune aşa: din motive intime. Câţi ani ai?

MOIRRON Douăzeci şi trei.

LUDOVIC îţi comunic o ştire favorabilă. Denunţul dumitale este confirmat de anchetă. Ce răsplată vrei să capeţi de la rege? Vrei bani? MOIRRON (*tresare*. *Pauză*): Majestate, îngăduiţi-mi să intru la Teatrul regal de la Hotel de Bourgogne. LUDOVIC Nu. Avem informaţii că eşti un actor slab. Nu se poate.

MOIRRON Eu, slab?... (*Naiv*.) Dar la teatrul Du Marais? LUDOVIC Nici acolo. MOIRRON Atunci ce-am să fac?...

LUDOVIC La ce-ţi trebuie această îndoielnică meserie de actor? Eşti un om fără pată. Dacă doreşti, poţi fi primit în serviciul regelui, la poliţia secretă. Faci o cerere pe numele regelui. Va fi aprobată. Poţi să pleci.

Moirron pleacă.

CIZMARUL CEL DREPT

Spânzurat de-un par, de un par...

LUDOVIC Bufon. (*Sună*.) Domnul de Molière!

Imediat ce Moirron dispare pe o uşă, pe alta apare Lagrange, *care îl introduce pe* Molière şi *dispare şi el. Molière are o înfăţişare ciudată: gulerul strâmb, peruca în dezordine, faţa vânătă, mâinile îi tremură, spada atârnă într-o parte*.

MOLIERE Sire…

LUDOVIC De ce ai apărut cu însoţitor, când te-am poftit să vii singur? Cine este?

MOLIERE (*zâmbind speriat*): Discipolul meu credincios, actorul Lagrange… m-a condus. Eu, binevoiţi să mă credeţi, am avut un atac de inimă şi n-am

„Putut să ajung singur… Sper că nu am supărat-o

r. cu nimic pe majestatea voastră? (*Pauză*.) Mier binevoiţi… Mi s-a întâmplat o nenorocire… scuzaţi-mi dezordinea ţinutei. Ieri a decedat Madeleine Bejart şi tot ieri, Armande, soţia mea, a fugit de acasă… a lăsattot… rochii, imaginaţi-vă… scrinul… inelele… şi un bilet smintit… (*Scoate din buzunar*

„… *un petic şifonat de Mrtie, zâmbeşte servil*.)

LUD.6YIC Preasfinţii] arhiepiscop a avut dreptate. Nu eşti numai un hulitor murdar al religiei, în scrierile dumitale, ci şi un criminal. Eşti un ateu.

!… (*Molière încremeneşte*.

Îţi comunic hotărârea în legătură cu dosarul privind căsătoria dumitale: îţi interzic să mai apari la curte, îţi interzic să joci *Tartuffe*. Şi numai pentru ca trupa dumitale să nu moară de foame, îţi permit să joci la Palais-Royal comediile dumitale vesele. Nimic altceva… Şi din această clipă fereşte-te să-mi aduci aminte că exişti. Eşti privat de protecţia regelui.

MOLIERE Majestate, dar asta înseamnă dezastru… mai rău decât eşafodul… (*Pauză*.) De ce?

LUDOVIC Pentru pata scandaloasei dumitale căsătorii aruncată pe numele regelui.

MOLIERE (*cade în fotoliu*): Iertaţi-mă, sire… nu pot să mă ridic…

LUDOVIC Pleacă. Audienţa s-a terminat. (*Iese*.) LAGRANGE (*apare în uşă*): Ce e?

MOLIERE Trăsura!… Du-mă… Cheam-o…

Lagrange *dispare*.

MOLIERE

Madeleine… să mă sfătuiesc cu ea… dar ea a murit. Ce se

întâmplă, Doamne?... CIZMARUL CEL DREPT

(*compătimitor*): Ce-i cu tine? Nu crezi în Dumnezeu, ai? Ehei... bine te-au mai aranjat... Na un măr. (*ia maşinal mărul*): Mulţumesc.

Charron *intră, se opreşte, se uită îndelung la Molière. Ochii îi sticlesc de satisfacţie*.

(*Văzându-l pe Charron, începe să prindă viaţă. Până acum a stat cu capul pe masă. Se ridică, ochii încep să-i strălucească.*) A, sfinte părinte! Eşti mulţumit? Asta pentru *Tartuffe*, nu? Acum înţeleg eu de ce te baţi atât pentru religie. Eşti isteţ, venerabile, n-am ce spune. Într-o bună zi, îmi spun prietenii... „Ce-ar fi să te-apuci să descrii o scârnăvie de călugăr". Şi eu te-am ales pe dumneata. Că unde puteam găsi o scârnăvie mai ticăloasă?

Mi-e milă de dumneata, pentru că cine o apucă pe calea aceasta ajunge cu siguranţă la spânzurătoare, fiul meu.

Uite ce e, mie să nu-mi zici fiu, pentru că eu nu sunt fiul Satanei. (*Scoate spada*.) DREPT

De ce te ciondăneşti?

(*cu satisfacţie*): De altfel, nici n-ai să apuci să ajungi la spânzurătoare. (*Priveşte sinistru în jur*.)

De după uşă iese Chiorul *finind în mână un baston*.

(*se apropie tăcut de Molière, îl calcă pe picior*):

Domnule, m-ai îmbrâncit şi nu mi-ai cerut scuze.

Eşti un bădăran!

(*maşinal*): S; uzaţi-mă... (*încordat*.) Dumneata m-ai îmbrhvit.

Eşti un mincinos!

Cum îndrăzneşti? Ce vrei de la mine?

În acest moment intră Lagrange.

LAGRANGE (*se schimbă la faţă*): Maestre, plecaţi numaidecât! Numaidecât! (*Emoţionat*.) Marchize, domnul de Molière e bolnav.

CHIORUL Ba eu l-am găsit cu spada în mână. E sănătos. (*Către Molière*.) Numele meu este d'Orsigny, iar dumneata, domnule, eşti un nemernic!

CHARRON

MOLIERE CIZMARUL CEL CHARRON

CHIORUL

MOLIERE

CHIORUL MOLIERE

MOLIERE Te provoc la duel!

LAGRANGB (*îngrozit*): Plecaţi. E „Fă-ţi rugăciunea”.

CHARRON Domnilor, ce faceţi, în salonul regelui…

MOLIERE Te provoc!

CHIORUL Gata! Nu te mai insult. (*Cu veselie macabră*.) Să mă judece Dumnezeu, marele rege! Să mă primească Bastilia cea mucedă!(*Către Lagrange*.) Dumneata, domnule, vei fi martor. (*Către Molière*.) Ce dispoziţii aveţi de dat în legătură cu averea? (*Scoate spada, îi pipăie vârful*.) Nu aveţi dispoziţii? (*Strigă nu prea tare, prelung*.) „Fă-ţi rugăciunea!” (*Face o cruce în aer cu spada*.) CHARRON Domnilor, veniţi-vă în fire!… Domnilor! (*Urcă*.

repede pe scară şi urmăreşte de acolo duelul.) LAGRANGE E un omor în toată legea!… CIZMARUL CEL DREPT

Se duelează în salonul regelui!

Chiorul îi apucă pe Cizmarul cel Drept de guler şi acesta tace. Chiorul se repede la Molière, Molière se apără cu spada şi se ascunde după masă. Chiorul sare pe masă.

LAGRANGE Aruncaţi spada, Maestre!

Molière aruncă spada, se lasă pe podea.

CHIORUL LAGRANGE

CHIORUL MOLIERE

CHIORUL MOLIERE

CHIORUL

Ia spada!

(*către Chior*): Nu poţi să străpungi un om fără spadă în mână.

Nici nu-l străpung. (*Către Molière*.) Ia spada, laş nemernic.

Nu mă insultaţi, nu mă bateţi. Nu ştiu cum se face, dar nu prea înţeleg… Binevoiţi să credeţi, sufăr de inimă… Şi soţia m-a părăsit… Inelele cu diamante sunt aruncate pe jos… Nu şi-a luat nici măcar lenjeria… Ce năpastă… Nu înţeleg nimic! Nu izbutesc să pricep de ce te-ai năpustit asupra mea? Te-am văzut numai de două ori în viaţă. Dumneata ai adus banii, nu-i aşa?… Dar asta a fost demult. Sunt bolnav… Lasă-mă, te rog. nu mă atinge…

Am să te omor după primul dumitale spectacol l (*Vâră spada în teacă*.)

MOLIERE Bine… bine… n-are importanţă…

Cizmarul cel Drept se ridică brusc de la locul lui şi dispare, Lagrange II *ridică pe Molière de jos, îi ia spada şi îi conduce afară. Chiorul se uită după ei*.

CHARRON (*coboară de pe scară, cu ochii aprinşi*; *Pauză*.) De ce nu l-ai străpuns?

CHIORUL Ce te priveşte? A aruncat spada. Fă-ţi rugăciunea.

CHARRON Imbecilule. CHIORUL Ce?! Popă afurisit!

CHARRON (*pe neaşteptate îl scuipă pe Chior*): Ptiu!

Chiorul este atât de uluit că drept răspuns îl scuipă şi el pe Charron. *Uşa se deschide şi năvăleşte, foarte emoţionat, Cizmarul cel Drept, iar în urma lui intră Ludovic*. *Cei care se ceartă sunt atât de aprinşi încât nu încetează imediat să se mai scuipe*. *Cei patru se privesc multă vreme năuci*...

LUDOVIC V-am deranjat? Scuzaţi. (*Dispare, închizând uşa după el*.)

cortina

LAGRANGE MOLIERE

BOUTON

MOLIERE BOUTON

LAGRANGE

Actul al patrulea

Locuinţa lui Molière. *Seară*. *Luminări aprinse în candelai bre, umbre misterioase pe pereţi*. *Dezordine*. *Manuscrisă împrăştiate peste tot*. M o 1 i *b* r e, *în cămaşă de noapte şi halat, cu scufie pe cap, stă într-un fotoliu uriaş. În fotoliu*, Bouton. *Pe o masă, două spade şi un pistoli Pe altă masă, cina şi vinul, din care Bouton soarbe din când în când*.

Lagrange, îmbrăcat *într-o* pelerină *neagră, umblă de colo-colo şi se înceşte sau fredonează ceva, în urma pe perete* – o *umbră întunecată de cavaler*.

Uf! Clavecinul... clavecinul... Isprăveşte, Lagrange. Tu n-ai nicio vină. Desti-l nul însuşi a intrat în casa mea şi mi-a răpit tot. [Adevărul adevărat. Şi eu am o soartă la fel de tragică. Să vedeţi, vindeam plăcinte la Limoges... Fireşte, nimeni nu cumpăra plăcinte... Am vrut să mă fac actor, am dat peste dumneavoastră... Taci, te rog, Bouton. Tac.

Pauză deprimantă. *Apoi se aude scara scârţâind*. *Uşa se* deschide *şi intră* Moirron. *Nu mai poartă haină lung* & \ *ci o jachetă murdară*. *E istovit, nebărbierit şi cam beat*. \ *într-o mină ţine un felinar*. *Cei din fotolii duc mina ochi ca să-l vadă mai bine*. *Când îl recunosc, Lagrange pun brusc mâna pe pistol, Molière îi dă peste mină, Lagrangel trage şi nimereşte în tavan*. *Clluşi de puţin uimit, Moirron priveşte nepăsător*

locul unde a nimerit glonţul. Lagrangeapucă ce-i vine la îndemână, sparge carafa, se repede Io Moirron, îl pune la pământ şi începe să-l seringă de

N-ai decât seamă ucizi, rege, ucide-mă... (*Răcneşte*., Iudă!

MOLIERE (*îndurerat*): Bouton... Bouton... (*împreună cu Bouton îl smulge pe Lagrange de lângă Moirron*. *Către Lagrange*.) De omorât tu ai să mă omori, tu... cu zgomote şi împuşcături... Ce mai vrei? Vrei să faci moarte de om în casa mea? *Pauză*.

AGRANGE Zacharie Moirron, ticălosule, mă cunoşti?

Moirron dă din cap afirmativ.

Pregăteşte-te să dai ochii cu moartea oriunde te vei afla în noaptea asta. Dimineaţa n-o mai apuci. (*Se înfăşoară în pelerină şi tace*.) *La spusele lui Lagrange, Moirron dă aprobator din cap, îngenunchează în faţa lui Molière şi se apleacă până la pământ*.

MOLIERE Ce mai doreşti, fiule? Crima a fost descoperită. Mai ai ceva de pescuit în casa mea? Ce o să-i mai scrii regelui? Sau bănuieşti cumva că sunt şi falsificator de bani? N-ai decât să scotoceşti prin dulapuri şi scrinuri. Îţi dau voie.

Moirron se înclină din nou.

Spune ce pofteşti, fără plecăciuni.

MOIRRON Mult stimate şi prea iubite maestre, vă închipuiţi că am venit să vă cer iertare. Nu. Am venit să vă liniştesc: la miezul nopţii, nu mai târziu, am să mă spânzur sub geamurile dumneavoastră ca urmare a faptului că viaţa mea nu mai poate continua. Iată funia. (*Scoate din buzunar o funie*.) Şi iată scrisoarea: „Mă duc în iad”. (*amar*): M-ai liniştit, nimic de zis. (*sorbind din vin*): Da, e uncaz deosebit de complicat. Un filosof spunea... Taci, Bouton. Tac.

Am venit să mai stau puţin lângă dumneavoastră. Iar la doamna Molière, chiar de-ar fi să rămân în viaţă, n-am să mă mai uit niciodată. Nici n-o să ai prilejul, fiul meu, pentru că ea a plecat şi eu am rămas singur pe vecie. Am o fire nestăpânită şi de fiecare dată întâi fac ceva şi abia pe urmă mă gândesc la ce-am făcut. Uite, acum m-am gândit şi m-am luminat, după toate

MOLIERE BOUTON

MOLIERE

BOUTON

MOIRRON

MOLIERE

MOLIERE

câte s-au întâmplat, te iert şi te aduc înapoi în casa mea. Intră.

Moirron începe să plângă.

LAGRANGE (*desfăşurindu-şi pelerina*): Dumneata, maestre, nu eşti om, nu, nu eşti om! Eşti o cârpă de spălat podele!

MOLIERE (*către Lagrange*): Căţel neobrăzat! Nu vorbi despre ce nu înţelegi. (*Pauză*. *Către Moirron*), Ridică-te, să nu-ţi ponoseşti pantalonii.

Pauză. *Moirron se ridică*. *Pauză*.

Unde ţi-e haina?

MOIRRON Am lăsat-o amanet la cârciumă. MOLIERE Pe cât?

Moirron dă din mină.

(*bombăne*): Ce porcărie! Să laşi la cârciumă o haină de atlaz. (*Către Bouton*.) Să răscumperi haina… (*Către Moirron*.) Se spune că tot umblând ai nimerit la rege.

(*bătându-se cu pumnul în piept*): Şi regele mi-a spus: La poliţie, la poliţie… Dumneata, zice, eşti un actor prost.

Ah, inima omenească! Ah, cumătrul meu, ah regele. Regele a greşit: eşti un actor de mâna întâi. Pe când de iscoadă nu eşti bun. N-ai inimă potrivită. De un singur lucru îmi pare rău, că n-am să mai pot juca multă vreme cu tine. Au asmuţit asupra mea, fiule, un câine chior – un muşchetar. Regele m-a privat de protecţia lui, aşa că voi fi spintecat. Va trebui să fug.

O, maestre, cât mai sunt în viaţă, n-o să poată nimeni să te spintece, ţi-o jur. Ştii doar cum mânuiesc spada.

(*scoţând o ureche de sub pelerină*): O mânuieşti nemaipomenit, e adevărat. Însă, dihanie spurcată, înainte de a te apropia de „Fă-ţi rugăciunea” fă bine şi plăteşte-ţi un parastas.

Îl străpung pe la spate!

Asta ar fi pe măsura tal

(*Lui Molière*): Acasă şi pe stradă, zi şi noapte, n-am să mă dezlipesc de dumneata, pentru asta am venit.

MOIRRON

MOLIERE

MOIRRON

LAGRANGE

MOIRRON

JLAGRANGE

MOTRRON

LAGRANGE Ca iscoadă.

MOLIERE (*către Lagrange*): Astupă-ţi gura cu dantele!

MOIRRON Dragă Registru, nu mă jigni. De ce să jigneşti pe cineva care nu se poate răzbuna. Eu nu trebuie să fiu atins: sunt un om pătat. Şi, în noaptea asta, nu te arunca asupra mea: o să mă omori, pe tine or să te spânzure, iar Cabala îl va spinteca pe maestrul nostru lipsit de apărare.

MOLIERE Ai devenit mult mai deştept de când ai dispărut de acasă.

MOIRRON (*către Lagrange*): Nu uita că maestrul a fost declarat ateu din pricina lui *Tartuffe*. Eu am fost în beciul Cabalei… Pentru el, legea nu mai există, i se poate întâmpla orice.

MOLIERE Ştiu. (*Tresare*.) A bătut cineva?

MOIRRON Nu. (*Către Lagrange*.) Ia pistolul şi felinarul şi haidem să stăm de pază.

Lagrange şi Moirron iau armele *şi* felinarul *şi pleacă*. *Pauză*

MOLIERK Tiranul, tiranul… BOUTON Despre cine vorbiţi, maestre? MOLIERE Despre regele Franţei. BOUTON Tăceţi!

MOLIERE Despre Ludovic cel Mare! Tiranul! BOUTON S-a terminat! Suntem spânzuraţi. Amândoi! MOLIERE O, Bouton, astăzi era să mor de frică. Un idol de aur, iar ochii, crede-mă, ochii de smarald. Mi s-au umplut palmele de sudoare rece. Totul a început să plutească de-a curmezişul, şi doar atât înţelegeam, că mă striveşte! Idolul!

BOUTON Spânzuraţi amândoi, inclusiv eu. Unul lângă altul, în piaţă. Uite, aici atârnsti dumneavoastră, ceva mai încolo eu. Ucis fără nicio vină, Jet-n-Jacques Bouton. Unde sunt? în împărăţia cerurilor. Nu recunosc locul.

MOLIERE Toată viaţa i-am lins pintenii şi m-am gândit la un singur lucru, să nu mă strivească. Şi iată că totuşi m-a strivit. Tiranul! BOUTON în piaţă bate toba. Pe cine îl mănmcă limba, o să-i atârne până la brâu.

MOLIERE De ce? înţelegi, azi dimineaţă l-am întrebat: De ce? Nu înţeleg… îi spun: mojestate, nu suport asemenea lucruri, protestez, sunt jignit, majestate.

Binevoiţi să-mi explicaţi… Binevoiţi… poate v-am linguşit prea puţin? Poate nu m-am gudurat destul?… Majestate! Unde mai găsiţi un lingău ca Molière?… Şi pentru ce, Bouton? Pentru *Tartuffet* pentru asta

m-am înjosit, am crezut că-mi aflu un aliat. Ţi-ai găsit! Nu te înjosi, Bouton. Urăsc tirania regală!

BOUTON Maestre, o să vă ridice un monument! O fată, lângă o fântână, şi din gura ei ţâşneşte un şuvoi de apă. Sunteţi o personalitate extraordinară, dar tăceţi vă rog din gură... Usca-vi-s-ar limba... De ce vreţi să mă nenorociţi?...

MOLIERE Ce trebuie să mai fac ca să dovedesc că sunt un vierme? Bine, majestate, dar eu sunt scriitor, eu, să vedeţi, eu cuget, protestez... nu mi-e frică f (*Către Bouton*.) Vă rog, să vină la mine Madeleine Bejart, să ne sfătuim. Ce v-a apucat, maestre?!

A... a murit... Bătrânica mea, de ce nu mi-ai spus tot adevărul? Sau de ce nu m-ai învăţat ce să fac, de ce nu m-ai bătut?... înţelegi – zice – o să aprindem lumânările... Am să vin la tine... (*Tânguitor*.) Lumânările... ele ard, dar ea nu e... Ba ţi-am rupt şi haina... Ia un ludovic de aur pentru tunică.

(*plângăreţ*): Trebuie să chem pe cineva... Asta s-a întâmplat acum zece ani. Ce tot... Strânge-mi toate lucrurile. Mâine ioc pentru ultima dată şi fugim în Anglia. Cât e de stupid! Pt mare e furtună, limba n-o cunosc şi, în fond, nici măcar nu e vorba de Anglia, ci de faptul că...

BOUTON MOLIERE

BOUTON MOLIERE

RENEE

MOLIERE

RENEE

MOLIERE

REREE MOLIERE

Uşa se deschide şi în uşă se iveşte bătrâna R

enee.

Vă caută o călugăriţă.

(*speriat*): Ce-i asta?... Ce călugăriţă?

Păi dumneavoastră aţi chemat-o. Voiaţi să-i daţi costumele la spălat.

Uf! Renée, bătrână proastă, cum m-ai speriatf Da! Costumele! Spune-i să vină mâine după spectacol la Palais-Royal. Proasto! Mie mi-e totuna. Dumneavoastră aţi poruncit f N-am poruncit nimic.

Renée dispare. *Pauză*.

Da... ce-a mai rămas de făcut? A, da, haina... Arată-mi unde s-a rupt? BOUTON Maestre, culcaţi-vă pentru Dumnezeu! Ce haină?

Molière se vâră brusc sub plapumă şi dispare sub ea cu totul.

Dumnezeule puternic, fă astfel ca nimeni să nu fi auzit ce a spus. Ia să folosim noi un şiretlic. (*Vorbeşte nefiresc de tare şi fals, de parcă ar continua o discuţie*.) Cum aţi spus deci, domnul meu? Că regele nostru e cel mai bun, cel mai strălucitor din lume? În ceea ce mă priveşte, n-am nicio obiecţie. Mă alătur părerii dumneavoastră. MOLIERE (*de sub pătură*): Eşti un cabotin! BOUTON Tăceţi! (*Cu voce prefăcură*): Da, am strigat, strig şi voi striga: Trăiască regele!

Bătăi în geam.

Molière, neliniştit, scoate capul de sub plapumă. *Bouton deschide prudent geamul şi* în *geam apare* Moirron, *alarmat, cu felinarul* în *mină*.

MOIRRON Cine strigă? Ce s-a întâmplat? BOUTON Nu s-a întâmplat nimic. De ce ar trebui neapărat să se întâmple ceva? Stăteam de vorbă cu domnul de Molière şi am strigat: Trăiască regele! Are şi Bouton dreptul să strige ceva, nu?! Uite că strig: Trăiască regele!

MOLIERE Dumnezeule, ce cabotin tâmpit!

...*Cabina actorilor la Palais-Royal*. *Pe perete atârnă, ca şi înainte, vechiul afiş verde şi, Ungă crucifix, arde felinarul verde al lui Lagrange*. *De după cortină se aud însă larmă şi fluierături. În fotoliu stă* M o 1! e r e, *cu halat şi scufie, machiat şi cu un nas caricatural*. *Molière e agitat, într-o stare ciudată, de parcă ar fi beat*. *Lângă el, în costume negre de doctori, dar fără machiaj*, Lagrange *şi* Du Croisy.

Pe jos sunt aruncate măşti caricaturale de doctori. *Uşa se deschide şi intră în fugă* Bouton. *La începutul scenei*, Moirron, *stă nemişcat la o parte*. *Poartă o pelerină neagră*.

MOLIERE A murit? BOUTON (*Către Lagrange*): Cu spada. MOLIERE Rog a se adresa directorului de la Palais-Royal, nu actorilor. Sunt încă stăpân la acest ultim spectacol.

BOUTON

MOLIERE SUFLERUL LAGRANGE

SUFLERUL LAGRANGE

MOLIERE

LAGRANGE

BOUTON

MOLIERE

BOUTON

MOLIERE

BOUTON

(*către Molière*): Da, a murit. L-au străpuns cu spada în inimă.

Fie-i ţărâna uşoară. Asta e, ce să-i faci?!... (*apare în uşă*): Ce s-a întâmplat? (*dinadins foarte tare*): Ce s-a întâmplat? Muşchetarii au năvălit în teatru şi l-au omorât pe portar. EL. (*Dispare*.)

Eu, secretarul teatrului, declar: teatrul e plin de muşchetari fără bilete şi de persoane necunoscute, N-am putere să-i opresc şi interzic continuarea spectacolului.

Ei... ei... ei... El interzice! Nu uita cine eşti l Faţă de mine rămâi un mucos. Iar eu am părul alb. Uite ce...

(*Către Bouton, la ureche*): A băut? Nicio picătură. Ce am mai vrut să spun?... Nepreţuite domnule de Molière... Bouton!...

...afară!... Ştiu, de douăzeci de ani de când sunt cu dumneavoastră, tot aud propoziţia asta: „ieşi afară”. Sau: „taci, Bouton!”. M-am obişnuit. Dumneavoastră ţineţi la mine, maestre, şi în numele acestui sentiment văi implor în genunchi – lăsaţi spectacolul neterminat şi fugiţi. Trăsura e gata.

De unde-ai mai scos că ţin la tine? Eşti un palavragiu. Pe mine nu mă iubeşte nimeni. Eu sunt doar chinuit. Hăituit! Arhiepiscopul a dat dispoziţie să nu fiu îngropat în cimitir. Adică toată lumea o să fie în ogradă, iar eu o să crăp pe dinafară. Aflaţi că nici n-am nevoie de cimitirul lor, scuip pe el! Toată viaţa m-aţi hăituit. Toţi îmi sunteţi duşmani. Dumnezeu să vă ierte, maestre. Noi... (*către Bouton*): Cum să joci în starea asta? Cum să joci?

Fluierături şi zgomote puternice dincolo de cortină.

Vedeţi?!

MOLIERE E carnaval. La Palais-Royal s-au spart de nenumărate ori lustrele. Parterul petrece. BOUTON (*sinistru*): Chiorul e în teatru.

MOLIERE

DU CROISY LAGRANGE

Pauză.

MOLIERE (*potolit*): A... (*Speriat*.) Unde-i Moirron? (*Se repede la Moirron şi se ascunde sub pelerina lui*.)

Moirron îşi arată colţii, tace, îl *cuprinde în braţe pe Molière*.

DU CROISY (*în şoaptă*): Trebuie chemat un doctor.

MOLIERE (*scoate capul de sub pelerină, timid*): Pe scenă nu mă poate atinge, nu-i aşa?...

Tăcere.

Uşa se deschide şi intră în fugă Rivale. *E, ca de obicei, într-un*

costum ciudat, aproape goală, cu o plăărie de doctor pe cap *şi* cu *nişte* ochelari *imenşi*.

RIVALE

LAGRANGE

RIVALE

MOLIERE

RIVALE

MOLIERE

RIVALE

MOLIERE

DU CROISY i

LAGRANGE!

BOUTON)

RIVALE

Nu putem să mai lungim antractul, Sau jucăm…

Vrea să joace. Ce facem?

(*se uită lung la Molière*): Jucăm.

(*iese de sub pelerină*): Bravo! Curajoasă bătrânică, vino să te sărut. Oare se poate să-ţi începi ultimul spectacol şi să nu-l termini? Ea înţelege.

Jucăm împreună de doisprezece ani şi zău dacă te-am văzut vreodată îmbrăcată, eşti veşnic goală.

(*îl sărută*): Ei, Jean-Baptiste, regele o să te ierte.

(*absent*): El… da…

Ai să mă asculţi?

(*gândindu-se*): Da. Dar pe ei, nu. (*Face o mişcare ciudată cu piciorul.*) Sunt nişte proşti. (*Tresare şi, brusc, se schimbă.*) Iertaţi-mă, domnilor, mi-am permis o bădărănie. Nici eu nu înţeleg cum am putut. Nu sunt în apele mele. Puneţi-vă în pielea mea. Domnule Du Croisy…

(*în cor*): Nu ne-am supărat!

Îndată după ce rostiţi ultima replică vă coborâm în trapă, vă ascundeţi la mine în cabină până dimineaţă şi în zori părăsiţi Parisul. De acord? Atunci, începem!

MOLIERE De acord. Haideţi, ultimul tablou!

Du Croisy, Lagrange şi Moirron îşi iau măştile şi dispar. Molière o îmbrăţişează pe Rivale, care dispare şi ea. Molière îşi scoate halatul. Boulon trage cortina care ne desparte de scenă. Pe scenă, un pat mare, o statuie albă, un portret întunecat pe perete, o măsuţă cu clopoţel.

Lustrele sunt acoperite cu ecrane verzi şi din pricina asta pe scenă e o lumină plăcută de noapte. În cuşcă se aprind luminările şi apare Suflerul. *După cortina principală, sala forfoteşte; din când în* când *răzbat fluierături sinistre. Molière, schimbându-se brusc, se aruncă în pat, cu o uşurinţă nemaipomenită, se întinde, se acoperă cu plapuma*.

MOLIERE (*către sufler, în şoaptă*): Dă-i drumul!

Se aude gongul. Dincolo de cortină, sala se linişteşte. Începe o muzică veselă şi misterioasă. Sub acompaniamentul ei, Molière sforăie. Cu un foşnet uşor e trasă cortina cea mare. Se simte că teatrul e arhiplin. În loja aurită, cea mai apropiată de scenă, se îngrămădesc siluete nedesluşite. În plină muzică, o lovitură tunătoare de talere şi din podea se înalţă la g r a n *g* e, *cu un nas neverosimil şi o scufie neagră; îl măsoară cu privirea pe Molière*.

MOLIERE (*îngrozit*): Dracu'?... În iatacul meu?

Ieşi afară!... Ce plocon!

Muzică.

LAGRANGE Nu striga cu-aşa tupeu!

Eu sunt vraciul tău, Pourgon. MOLIERE (*îngrozit, se aşază pe pat*):

Scuze!... Cine-i la perdea?

Portretul de pe perete se rupe şi din el apare Du Croisy. *Este o pocitanie beată, cu nas roşu, cu ochelari doftoriceşti şi* cu *scufă*.

Încă unul! (*Spre portret.*) Ce pofteşti? DU CROISY (*cu voce de bas cherchelit*):

Eu sunt deputat sadea La Colegiul Boli Lumeşti.

MOLIERE Oaie nu mi se năzare?

Statuia se răstoarnă şi din ea apare Rivale. Ce stupid e! Hei! Lumină!

RIVALE Preşedinte sunt, cel mare.

Veşnic, peste Medicină.

În sală: *„Ha-ha-ha”*. *Din podea se înalţă un monstru, W”, doctor neverosimil de înalt*.

MOLIERE Lung e până colo sus.

Slujitori! (*Sună.*) Am căpiat!

Pernele de pe pal fac explozie şi la căpătâiul lui apare

Moirron.

MOIRRON Iată-mă-s, Diafoirus.

Toma, doctor neuitat!

E trasă a treia cortină, cea mai îndepărtată, şi în spatele ei apare un cor de doctori şi farmacişti *cu măşti ridicole şi stranii*.

MOLIERE

RIVALE CORUL DOCTORILOR

RIVALE

MOLIERE

RIVALE

CORUL DOCTORILOR DU CROISY MOLIERE

Dar de ce aşa onoare?... Nu e oare cam târziu?... Am venit c-o înştiinţare. Doctor uns ai fost de viu! Cine burta-şi îngrijeşte? Cine papă purgativ? Bene, bene, bene, bene. Novus doctor dignus est! De sfrenţie te păzeşte?... Tratamentu-i cam tardiv.

În sală: „*Ha-ha-ha*”.

LAGRANGE

RIVALE DU CROISY

MOIRRON

CORUL

MOLIERE

Bravo! Bravo! Ai de ce! Straşnic pregătit eşti, frate! Ştie carte, asta e! Iute, prompt răspuns, stimate.

Din lojă apare brusc Chiorul, *se aşază pe balustradă şi încremeneşte într-o poziţie de aşteptare*.

Titlu-l va primi în rai... (*răcneşte*): Bacalaureat! Aşa-i?! (*deodată cade caraghios*): Să vină Madeleine! Să ne sfătuim... Ajutaţi-mă!...

În sală: „*Ha-ha-ha*”. Parterule, nu râde, acum, acum... (*Tace.*)

Muzica mai cântă câteva clipe, apoi se destramă. *Ca răspuns la o lovitură de talgere, în cabina lui Molière apare* olălugăriţă *înfricoşătoare*.

CĂLUGĂRIŢA (*pe nas, repede*): Unde sunt costumele lui?(*Strânge repede toate costumele lui Molière şi dispare cu ele.*)

LAGRANGE (*scoţându-şi masca, la rampă*) ... Domnilor, domnul de Molière, care joacă rolul lui Argan, a căzut., J (*Foarte emoţionat.*) Spectacolul nu poate fi terminat.

Linişte. *Apoi un strigăt din lojă*: „*Banii înapoi*!” *Vacarm şi fluierături*.

MOIRRON (*îşi scoate masca*): Cine a strigat „banii”? (*Îşi scoate spada, îi pipăie vârful.*)

BOUTON (*pe scenă, înăbuşit*): Cine putea să strige? MOIRRON

(*arată spre lojă*): Dumneata, sau dumneata? I

Linişte.

(*Către Chior*.) Jigodie murdară.

Chiorul trage spada din teacă, urcă pe scenă.

MOIRRON (*vine ca o pisică în întâmpinarea lui*): Hai, hai! Vino încoace! (*Cină ajunge în dreptul lui Molière, îl priveşte, înfige spada în podea, se întoarce şi iese din scenă*.)

În cuşcă, suflerul începe *brusc să plângă*. *Chiorul se uiţi, la Molière, îşi vira spada în teacă şi iese din scenă*, j

LAGRANGE

(*Către Bouton*): Da lasă odată cortina!

Corul îşi revine din încremenire. Doctorii şi farmaciştii *se reped la Molière, îl înconjoară ca o gloată înfricoşătoare şi Molière dispare*. *Bouton a lăsat, în sfârşit, cortina şi, îndărătul ei, sala începe să vuiască*. *Bouton iese în fugă după cei care l-au dus pe Molière*.

LAGRANGE Domnilor, ajutor! (*Vorbeşte în deschizătura cortinei*.) Domnilor, vă rog... Plecaţi... Ni s-a întâmplat o mare nenorocire.

RIVALE (*în altă deschizătură*): Domnilor, vă rog, domnilor... Domnilor...

Cortina se umflă, nişte curioşi încearcă să urce pe scenă.

DU CROISY (*la a treia deschizătură*): Domnilor... Domnilor...! LAGRANGE Stingeţi luminile!

Du Croisy stinge lustrele, retezind *luminările cu spada*. *Treptat*, vacarmul *din sală scade*.

RIVALE (*în deschizătură*): Puneţi-vă în situaţia noastră, domnilor... Plecaţi, domnilor... Spectacolul s-a terminat...

Ultima luminare se stinge. *Scena este invadată de întuneric*. *Totul dispare*. *Lumina de la crucifix se înteţeşte*. *Scena* & *descoperită*, *întunecată şi goală*. *Lângă oglinda lui Molière, pe scaun, o siluetă chircită*. *Pe scenă intră, plutind, un felinar*. Vine *întunecatul* Lagrange.

LAGRANGE (*cu o voce gravă, aspră*): Cine a mai rămas aici?

Cine e aici? BOUTON Eu sunt, Bouton.

LAGRANGE De ce nu te duci la el? BOUTON Nu vreau.

LAGRANGE (*se duce în cabina sa, se aşază, este învăluit de lumina verde, deschide registrul, vorbeşte şi scrie*). „Şaptesprezece februarie. A avut loc a patra reprezentaţie cu piesa *Bolnavul închipuit*, scrisă de domnul Molière. La orele zece seara, domnul de Molière, în rolul lui Argan, a căzut pe scenă şi a fost răpit, fără spovedanie şi fără

împărtăşanie, de necruţătoarea moarte. (*Pauză*.) Ca să însemn aceasta, desenez cea mai mare cruce neagră. (*Se gândeşte*.) Care a fost cauza? Ce să scriu?... Cauza a fost dizgraţia regală şi Cabala cea neagră!... Aşa am să scriu.

Scrie şi întunericul îl cuprinde.

SFÂRŞIT